

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Skydda vem, från vad?

**- Socionomers syn på socialtjänstens legitima
förutsättningar att arbeta med unga som begått brott**

Christopher Panican & Viktor Torstensson

Kandidatuppsats SOPB63

VT 2023

Handledare: Mikael Sandgren

Abstract

Author(s): Christopher Panican & Viktor Torstensson.

Title: *Protect who, from what? - Social workers view on the Social services prerequisites to conduct operations with youth criminals. [Translated title]*

Supervisor: Mikael Sandgren

Assessor: Marie Sepulchre

The aim of this study is to analyze the attitudes of social workers in Sweden in regards to the Social Services prerequisites and resources to work with youths who are at risk of falling into or who are already living a criminal lifestyle. We conducted this study from a qualitative research approach, with the collection of empirical data consisting of 8 semi-structured interviews, 6 of them in physical meetings and the remaining 2 via Zoom. We then decided to analyze the gathered data using new institutional theory as our main theoretical framework, using several keywords within this framework to deepen our analysis such as legitimacy, isomorphism, competing logics, as well as myths and ceremonies. The results show that, on a general basis, the social workers experience that the resources they have at their disposal are enough, in an economical manner as well as in a timely manner. However the social workers seem to believe that the use of these resources need to be legitimized in relation to the general public, other organizations as well as governing bodies such as politicians and their head of departments in order for the work they conduct to be allowed to continue. The cooperative aspect of the work they conduct is also something they speak about as something positive, as well as something necessary. Despite that, it seems there still are issues, mainly in the form of their respective organizational logics competing with one another. These competing logics have shown to be a factor that, combined with split frameworks surrounding confidentiality, can be an obstacle in the cooperative aspect of their work. Lastly, the crime prevention aspect of their work is something that the social workers themselves consider something that needs to be legitimized. This in regards to both the general public and governing bodies such as politicians to keep their roles within the organization. They are heavily relying on institutional isomorphism to help provide legitimacy based on normative patterns that help form organizational structures.

Keywords: social work, youth crime prevention, social work and police cooperation, new institutional theory, legitimization.

Förord

All vår tacksamhet vill vi rikta till vår kloka handledare, Mikael Sandgren. Vi hade inte lyckats skriva denna uppsats utan dina visa råd. Vi vill även tacka våra intervjupersoner, utan er hade denna uppsats inte kunnat skrivas. Vi är tacksamma för vår familj, vänner, sambos, nära och kära för alla kunskaper och stöd som ni har gett oss under skrivandeprocessen. Denna uppsats hade inte varit möjlig utan er alla, tack!

Maj 2023, Christopher Panican & Viktor Torstensson.

Innehållsförteckning

1. Inledning och Problemformulering	6
1.2 Syfte och Frågeställningar:	7
1.2.1 Förtydligande av nyckelbegrepp och frågeställningar	7
1.3 Arbetsfördelning	8
2. Metodologiska överväganden	8
2.1 Kvalitativ metod	8
2.2 Semi-strukturerad intervju	9
2.3 Urval	10
2.4 Metodens tillförlitlighet	10
2.5 Bearbetning, analys och kodning	12
2.6 Etiska överväganden	12
2.7 Genomförande	14
3. Tidigare forskning	15
3.1 Riskfaktorer	15
3.2 Återfall relaterat till ungdomar som begått brott	16
3.3 Samverkan	17
3.4 Brottsprevention	19
3.4.1 Social brottsprevention	19
3.4.2 Situationell brottsprevention	19
3.4.3 Brottsprevention i Sverige	20
4. Teori	21
4.1 Nyinstitutionell teori	22
4.1.1 Konkurrerande logiker	22
4.1.2 Legitimitet och isomorfism	23
4.1.3 Myter och ceremonier	25
5. Resultat och analys	25
Förklaring av analysens struktur	25
5.1 Socionomers resonemang om socialtjänstens ekonomiska resurser	25
5.1.1 Socialtjänstens ekonomiska resurser utifrån ett legitimitetsperspektiv	27
5.1.2 Socialtjänstens ekonomiska resurser utifrån isomorfism, myt och ceremoni	29
5.2 Socionomers syn på socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar	32
5.2.1 Socionomers resonemang om socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar utifrån ett legitimitetsperspektiv	33
5.3 Socionomers resonemang kring samverkan med övriga yrkesgrupper	35
5.3.1 Socionomers resonemang om samverkan med andra yrkesgrupper utifrån legitimering, isomorfism och konkurrerande logiker	36
5.4 Socialtjänstens förebyggande arbete med unga som begått brott utifrån nyinstitutionell teori	39
6. Avslutande diskussion	42
Referenslista	45

7. Bilagor	49
7.1 Informationsbrev	49
7.2 Intervjuguide	50

1. Inledning och Problemformulering

Om vi mäter ungdomskriminalitet utifrån antal ungdomar som blivit lagförda för brott kan vi anta att ungdomskriminaliteten har minskat. Under perioden 2008-2021 minskade antalet brott ungdomar blivit dömda för från 29.000 till 19.000 (BRÅ 2021). Dock har ungdomskriminaliteten blivit en allt mer aktuell fråga. SVT och Novus har bedrivit undersökningar där sammanlagt 12.000 i Sverige har fått prioritera vilka valfrågor inför valet 2022 de anser vara viktigast. Undersökningarna visade att ämnet "lag och ordning" var den näst viktigaste frågan och majoriteten av deltagarna hade med frågan bland sina viktigaste. När samma aktörer gjorde undersökningar 2010 hamnade frågan "lag och ordning" inte ens på topp 10-listan (SVT & Novus 2022). I en rapport från 2021 från BRÅ (Brottsförebyggande rådet) kommer det fram att dubbelt så många unga män (16-19 år gamla), jämfört med BRÅs rapport 2017, är oroliga för att bli utsatta för brott. Trots att kvantiteten relaterat till brott som unga begått har minskat kan det konstateras att oron i samhället gällande ungdomskriminalitet har ökat (BRÅ 2021).

Socialstyrelsen publicerade 2013 en rapport vilken visar att ungdomar utgör den grupp som är mest överrepresenterade i kriminell aktivitet, sett till procentandel (Socialstyrelsen 2013). Enligt Nationella operativa avdelningen finns där en högre risk att ungdomar mer frekvent begått grövre brott, såsom exempelvis mord. Polischefen för NOA menar att det är omöjligt att få bukt med den organiserade brottslighet som ungdomar är högst delaktiga i enbart med polisiära åtgärder (SVT 2021).

Socialstyrelsen (2012) redogjorde för en kartläggning av interventioner som påverkar samverkan i arbetet mellan socialtjänsten och andra aktörer i relation till brottspreventivt arbete med ungdomskriminalitet. Kartläggningen avsåg att, med hjälp av 57 studier och 40 interventioner utförda i USA, Storbritannien och Norden, identifiera vad som förväntas av vilken aktör i det brottsförebyggande arbetet med unga. Resultaten i rapporten visar att interventioner med en terapeutisk grund som anpassar sig efter ungdomens förutsättningar var till hjälp för att minska risken att ungdomar utvecklar kriminella beteenden samt var till hjälp för att ta sig ur ett kriminellt liv (Socialstyrelsen 2012).

Rapporten beskriver även relationerna mellan de olika aktörerna som berör arbetet med brottsprevention. Resultaten visar att kommunikationen mellan aktörerna ofta är bristfällig

eftersom samverkande insatser ofta misslyckats när de tillämpats i verkligheten. Den bristande effektiviteten i kommunikationen mellan aktörerna resulterar i att helhetsbilden på hur samverkande inom brottspreventivt arbete ska gå till faller bort, samt att resurserna delas ojämnt. I rapporten var en slutsats att dålig kommunikation var en av de största anledningarna till att samverkan brister (Socialstyrelsen 2012).

Då socialtjänsten får kontakt med unga som begått brott i ett tidigt stadium har de en stor möjlighet såväl som ett stort ansvar i brottspreventivt arbete, men deras roll inom detta beskrivs trots det som en oklar sådan (Torstensson & Wikström 1997, s.91). Denna oklarhet i samband med det stora ansvar socialtjänsten har inom arbete med unga som begått brott gör i vår mening ämnet intressant att undersöka, eftersom det samtidigt beskrivs som en viktig aktör i det brottspreventiva arbetet med ungdomar. Vi är intresserade av att undersöka socionomers resonemang om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med ungdomar som begått brott. Det finns alltså motsägelsefulla krav som ställs på socialtjänsten och utifrån dessa krav blir det intressant att undersöka hur de som arbetar med frågan ser på sina förutsättningar för att genomföra arbetet med ungdomar som begått brott.

1.2 Syfte och Frågeställningar

Syftet är att förstå hur socionomer resonerar om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med ungdomar som begått brott. Utifrån vårt syfte har vi formulerat följande tre frågeställningar:

- Hur resonerar socionomer om socialtjänstens resurser (ekonomiska och tidsmässiga) i arbetet med ungdomar som begått brott?
- Hur resonerar socionomer om socialtjänstens samverkan med andra myndigheter i arbetet med ungdomar som begått brott?
- Hur resonerar socionomer om socialtjänstens förebyggande arbete med ungdomar som begått brott?

1.2.1 Förtydligande av nyckelbegrepp och frågeställningar

När vi formulerade syftet och frågeställningarna utgick vi från att undersöka följande distinktioner: ungdomar som begått brott, ungdomar som misstänks begå brott och ungdomar som är straffade för kriminella handlingar. Vi har önskat hålla oss till dessa distinktioner. Men i efterhand, konstaterar vi att våra respondenter har haft svårt att hålla sig till dessa distinktioner, trots våra påpekanden i början på intervjun. Detta gör att vi fortsättningsvis

skriver ”ungdomar som begått brott”. Detta utgör en svaghet i vår studien men vi har tyvärr inte kunnat hålla oss till dessa distinktioner. Däremot har det varit tydligare gällande reflektioner om förebyggande arbete eftersom vi inte har skiljt mellan de som begått brott från de som misstänks för brott. Det är det förebyggande arbetet i sig som vi anser är intressant, inte hur det kopplas till olika grupper.

1.3 Arbetsfördelning

Under uppsatsprocessen har vi tillsammans samlat in empiri. Vi har dock delat upp uppsatsen med förhoppning att dessa blir mer fördjupade. Fördelen har också varit att vi inte alltid behövt anpassa oss efter varandras schema. Däremot har vi för det mesta suttit tillsammans och skrivit ihop. Vi har även skrivit och planerat delarna tillsammans för att det ska finnas en röd tråd. Inledning, problemformulering, syfte, frågeställningar skrev vi tillsammans. Under metoddelen har Viktor skrivit avsnitten kvalitativ metod, semi-strukturerad intervju, metodens tillförlitlighet och bearbetning, analys och kodning. Christopher under denna del har skrivit avsnitten urval, etiska överväganden och studiens genomförande. Under tidigare forskning har Viktor skrivit om samverkan och brottsprevention. Christopher har skrivit om tidigare forskning om riskfaktorer och återfall. Under teoridelen har Viktor skrivit avsnittet nyinstitutionell teori och konkurrerande logiker. Christopher har skrivit om legitimitet, isomorfi, myter och ceremonier. Under analysdelen har vi analyserat materialet och fört resonemang tillsammans. Därefter har vi delat upp skrivansvaret. Viktor har haft skrivansvaret för socialtjänstens tidsmässiga resurser och samverkan. Christopher har då haft skrivansvar för socialtjänstens ekonomiska resurser, socialtjänstens brottsförebyggande arbete utifrån socionomernas resonemang och diskussion.

2. Metodologiska överväganden

2.1 Kvalitativ metod

Vår studie syftar till att undersöka hur socionomer ser på socialtjänstens förutsättningar att arbeta med unga som begått brott utifrån aspekterna resurser, samverkan och brottsförebyggande arbete. Detta har vi genomfört genom att intervjua socionomer som är anställda av eller arbetar på uppdrag från socialtjänsten, och på ett eller annat vis arbetar med unga som begått brott. Med vårt syfte i åtanke valde vi att genomföra vår studie utifrån en kvalitativ ansats, då kvalitativ forskningsmetod lägger vikt vid ord (Bryman 2018 s.454).

Detta eftersom vår studie syftar till att undersöka socionomers resonemang om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med unga som begått brott är en kvalitativ ansats den mer lämpliga vägen att gå, då en kvalitativ forskningsmetod syftar till att skapa ett meningssammanhang, snarare än att förklara ett orsakssamband.

2.2 Semi-strukturerad intervju

Vår intervjustudie som är kvalitativ riktar sig till respondenternas egna resonemang. Ur den aspekten anses det i en kvalitativ intervjustudie vara en positiv sak när det finns olikheter dem emellan. Vi valde att genomföra semi-strukturerade intervjuer eftersom man med fördel kan anpassa sina intervjufrågor efter den person man intervjuar, vilken ordning de ska ställas i, samt vilka följdfrågor vi ställer, allt beroende på samtalets gång under intervjun (Bryman 2018, s.561). Vi utformade vår intervjuguide genom att ta fram ett antal teman med avstamp i de ämnen våra frågeställningar berör, samt delar vi upplevt vara relevanta utifrån den tidigare forskning vi tagit del av. Därefter formulerade vi ett fåtal öppna frågor vilka respondenterna kunde svara fritt på. Därutöver formulerade vi ett par följdfrågor vilka vi ställde i fall där de inte redan besvarats efter de inledande frågorna, och ställde därtill även några mer improviserade frågor i fall där vi under intervjuns gång kommer in på något intressant vilket vi vill fråga mer om.

Under vår intervju-process strävade vi efter att genomföra intervjuerna på plats, och av de 8 intervjuerna vi genomfört har 2 stycken ägt rum online. Med onlineintervjuer finns för- såväl som nackdelar. En av nackdelarna med onlineintervjuer är att vi som intervjuare har svårare att avgöra huruvida intervjun varit gynnsam för oss och kommer vara användbar i vårt arbete (Bryman 2018, s.591). Detta eftersom det som blev den generella känslan efter att vi genomfört de intervjuer vi genomförde på Zoom var att själva samtalet lite grann föll bort. Vi upplevde att det blev enklare att falla in i att hålla sig till punkt och pricka till intervjuguiden, snarare än att känna in hur intervjun utvecklar sig och anpassa sig efter det. Vidare, finns där en risk att utomstående faktorer såsom problem i internetuppkopplingen uppstår, och hackande i intervjun förekommer vilket kan bli ett hinder i vilket flyt intervjun har. Däremot upplevde vi, trots dessa nackdelar, att de intervjuer vi genomförde online fungerade väl. Anledningen till att vi strävade efter att genomföra intervjuerna ansikte mot ansikte var för att vi inte ville tappa den mänskliga kontakt som uppstår i ett faktiskt möte jämfört med ett via videochatt, men då det varit mer lägligt för dels våra respondenter men även för oss ägde två

av intervjuerna rum via länk. Vi upplever att alla våra intervjuer genererade ett rikt material, och vi är tacksamma att vi hittat folk som ställde upp vare sig det var via länk eller ansikte mot ansikte.

2.3 Urval

Vi valde att intervjua socionomer som arbetar på socialtjänst med unga som begått brott. Målgruppen var avsedd för att samla in empiri för att besvara våra frågeställningar på bästa sätt. Vi kontaktade alla kommuner i Skåne, vilket resulterade i att vi fick intervjua 8 socionomer. Det geografiska omfånget och antalet socionomer för intervjuerna grundade sig i en avvägning relaterad till studiens förutsättningar och tidsaspekt. Vi bestämde 3 urvalskriterier: respondenterna skulle erhålla en socionomexamen, vara anställd på en socialtjänst och arbeta med unga som begått brott. Kriterierna sågs som självklara då vårt syfte var att ta reda på hur socionomer resonerar om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med unga som begått brott. Vi sökte efter specifika respondenter utifrån våra urvalskriterier, vi hade då en målstyrd urvalsgrupp (Bryman 2018, s.498-499). Fördelen med en målstyrd urvalsgrupp var att urvalsgruppen var specifikt anpassad för att samla in den empiri vi önskade för att kunna besvara våra frågeställningar.

Urvalet bestämdes när socialtjänsterna vi mailade själva bestämde vilken socionom vi fick intervjua. Alla respondenter hade olika roller på socialtjänsten, med undantag för två som hade samma. Vi var nöjda då detta gav insyn i hur socialtjänsten arbetar med frågan i flera avseenden. Hade vi endast intervjuat exempelvis familjebehandlare hade vi missat socialtjänstens förutsättningar i annat arbete med unga som begått brott. Men vi gjorde inte någon jämförelse mellan respondenternas resonemang utifrån vilken roll de hade. Poängen med att respondenterna hade olika roller var endast med anledning av att socialtjänsten arbetar med frågan i flera avseenden. Vi kom fram till att vi missar delar av socialtjänstens arbete med unga som begått brott om vi inte intervjuade respondenter med flera olika roller.

2.4 Metodens tillförlitlighet

Inom kvalitativ forskning kan man dela in tillförlitlighet i fyra olika kategorier: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet, och en möjlighet att styrka och konfirmera. Reliabilitet och validitet är tänkt att vara mått för metodologisk tillförlitlighet, men där har rått en osäkerhet

kring huruvida detta på ett adekvat sätt kan användas i ett kvalitativt tillvägagångssätt. Därav har man gjort den ovan nämnda indelningen (Bryman 2018, s.467).

Trovärdighet ger en bild av hur stor vikt det är att bilden man skapar av den sociala verkligheten man syftar till att beskriva är en reell sådan (Bryman 2018, s.468), eftersom att där finns en rad olika sätt att ge en beskrivning av denna. Därmed blir det forskarens eget ansvar att se till att den bild hen ger är en acceptabel sådan. Ett sätt att göra detta på, är exempelvis att verifiera med respondenter för att säkerställa att det empiriska materialet tolkats på ett som alla parter kan stå i linje med. För att skapa oss en reell uppfattning och att denna är acceptabel har vi försökt att vara pålästa på ämnet för att se vilken plats problemet har i dagens samhälle samt vilken syn allmänheten har på ungdomskriminalitet, för att förstå varför det blivit ett så aktuellt ämne som det blivit, av valopinionsmätningarna vi nämnde i vår problemformulering.

Generaliseringar är inte prioriterat i en kvalitativ studie. Det begrepp man använder som en motsvarighet istället är överförbarhet. Man använder detta för att göra en slags uppdelning mellan kvalitativ och kvantitativ forskningsansats, men begreppen betyder ungefär samma sak (Klingberg och Hallberg 2021, s.66). En kvalitativ studie syftar till att hitta ett djup snarare än en bredd, därför är generalisering inte särskilt relevant i en kvalitativ studie. Detta har vi eftersträvat genom att intervjua yrkesverksamma socionomer om deras resonemang om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med unga som begått brott. Kvalitativa studier har en tendens att lägga vikt i respondenternas olikheter i sina svar, samt att försöka beskriva vilken mening detta har för den sociala verklighet som undersöks, snarare än att ge en generell bild av ett fenomen (Bryman 2018, s.468). Därför har vi i intervjuerna försökt hålla oss relativt distanserade från vår intervjuguide, i ett försök att styra våra respondenter utifrån vår förförståelse så lite som möjligt.

Pålitlighet syftar till att beskriva det ansvar en forskare har i att vara granskande av sina beslut under forskningsprocessen (Bryman 2018, s. 468), för att kunna säkerställa en saklig nivå av kvalitet samt motivera ens beslut genom forskningsprocessen. Vidare, hjälper detta en att kunna göra en bedömning för vilka teoretiska slutsatser som kan dras. Med detta i åtanke har vi eftersträvat genom skrivandeprocessen att utforska många möjliga alternativ på dels vilken metod att använda, men även vilka teorier vi valt att använda oss av för att hitta de mest lämpliga för just vår studie.

Sist har vi även möjligheten att styrka och konfirmera. Detta handlar om forskarens möjlighet och förmåga att, med vetskapen att samhällsvetenskaplig forskning saknar objektiva sanningar, försäkra sig om att hen genom forskningsprocessen agerat i god tro. Med detta menas att forskaren säkerställer att dennes personliga egenskaper och föreställningar, samt teoretiska inriktningar, inte påverkar hur en undersökning genomförts eller vilka slutsatser som dras (Bryman 2018, s.470). Detta har vi försökt förmedla i vår problemformulering där vi redogjort för vår förförståelse på området och vilka förväntningar vi haft på studien på förhand för att synliggöra hur vi resonerat inför studien. Detta för att möjliggöra för läsaren att se att dessa enbart tar sig uttryck där och inte senare i uppsatsen.

2.5 Bearbetning, analys och kodning

Efter att intervjuerna genomfördes kodade vi materialet. I kodningsarbetet utgick vi från våra frågeställningar och teman - resurser, samverkan och brottspreventivt arbete. Kodningen skedde genom en specificerad uppdelning i materialet, med syfte att identifiera de allra mest intressanta delarna i texten, samt varför just de är intressanta (Bryman 2018, s. 700-703). Detta genomförde vi genom att dela in materialet i dels vilket tema av de ovanstående tre som det faller under, men även vilken teori vi ansett att vi kan tillämpa på det empiriska materialet. På så vis har vi kunnat använda kodningen i analysen, för att understryka vilka delar av vårt empiriska material som är det relevanta och det vi avsett att undersöka. Vi tog därav fram koder utifrån delarna vi undersökte: resurser, i mån av ekonomiska såväl som tidsmässiga, samverkan, och brottsprevention. För att få fram dessa har vi eftersökt att hitta repetitioner i vår empiri, eller där våra respondenter berör liknande områden för att hitta centrala delar i vår empiri. Efter att relevanta delar ur vår empiri valts ut, har vi arbetat med att komprimera och reducera vårt material för att på bästa sätt besvara våra frågeställningar utifrån våra valda teorier. Vi hade några teorier i bakhuvudet när vi genomförde intervjuerna. Men efter att vi bekantat oss med vårt empiriska material bestämde vi oss för att nyinstitutionell teori som övergripande teoretiskt ramverk med några analytiska begrepp var det mest relevanta för att genomföra vår analys.

2.6 Etiska överväganden

Inför uppsatsarbetet förde vi en etisk diskussion om hur vi på bästa möjliga sätt ska se till att individens integritet skyddas. För att skydda individens integritet och därmed upprätthålla en

hög forskningsetisk nivå finns det en del forskningsetiska krav att följa. Informationskravet är ett sådant krav vilket innebär att respondenterna ska tilldelas information om vilket syfte som finns med studien, vilka rättigheter respondenten har, att deltagande är frivilligt och på vilket sätt deras intervjusvar kommer att användas (Bryman 2018, s.170). Vi gjorde en del åtgärder för att se till att informationskravet uppfylls. Inledningsvis när vi nått ut till respondenterna skickade vi ut ett informationsbrev (bilaga 7.1) med nödvändig information om uppsatsen, vad intervjun ska handla om och uppsatsens syfte. I våra intervjuer inledde vi intervjun med att återigen förklara uppsatsens syfte och vilka rättigheter respondenterna har innan, under och efter intervjun. Vi informerade även respondenterna om att de kommer att vara avidentifierade och att vi raderar alla intervjuer efter att uppsatsen är godkänd samt att de får möjlighet att läsa uppsatsen efter att den är godkänd.

Samtyckeskravet är också ett forskningsetiskt krav vi avsett att prioritera. För att samtyckeskravet ska uppfyllas innebär det att respondenten ska vara medveten om att medverkan styrs av respondenten själv. Det ska vara tydligt att intervjupersonen ska ha möjlighet att dra tillbaka sitt samtycke när som helst utan anledning (Bryman 2018, *ibid*). Vi informerade intervjupersonerna både i informationsbrevet (se bilaga 7.1) och genom intervjuguiden (se bilaga 7.2) att intervjupersonen när som helst kan dra tillbaka sitt samtycke, välja att inte svara på frågor eller att ta tillbaka svar på frågor. Även efter intervjun har vi informerat detta för att se till att samtyckeskravet nås. För att dokumentera samtycke frågade vi intervjupersonerna under inspelning om samtycke ges.

Två andra forskningsetiska krav vi valde att utgå efter är konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Konfidentialitetskravet innebär att intervjupersonen ska avidentifieras och vara anonym. Till kravet hör även till att inte informationen som intervjupersonerna ger oss ska gå till icke-behöriga personer. Nyttjandekravet ställer krav på att uppgifterna som samlas in endast ska användas för studiens syfte och därefter raderas (Elden 2020, s.31). Det har endast varit vi två och vår handledare som har haft tillgång till transkriberingen. Informationen användes endast för uppsatsens syfte och när uppsatsen är godkänd kommer vi att radera all information.

I urvalet tog vi upp att vi mailade socialtjänster som valde intervjupersoner åt oss. Vi gjorde det eftersom det var det bästa sättet att få tag på intervjupersoner då vi inte hittade mail till specifika socionomer. I kapitlet om urval förde vi en praktisk diskussion kring detta men vi

förde även en forskningsetisk diskussion. Risken med tillvägagångssättet var att det kanske kan finnas andra på socialtjänsten som vet intervjupersonens identitet. Däremot aidentifierade vi intervjupersonen vilket innebar att det inte är möjligt för någon på socialtjänsten att veta vilket citat som tillhör vilken respondent.

2.7 Genomförande

Vi har genomfört 8 intervjuer för att samla in vår empiri. Inledningsvis bestämde vi oss för vårt urval och att det är genom socialtjänsten vi söker efter intervjupersoner. Därefter mailade vi ett informationsbrev (se bilaga 7.1) till samtliga socialtjänster i Skåne. Vi fick problem då vi inte fick dåligt med svar från socialtjänsterna. De flesta socialtjänsterna svarade inte och när vi väl fick svar efter lång tid blev vi hänvisade till personal som hänvisade oss runt till varandra. Vi skickade då återigen till kommunerna för att påminna och då fick vi snabbt svar från socialtjänsten som ville vara med och bidra till vår uppsats. 6 av intervjuerna hölls på plats. Två stycken intervjuer hölls på Zoom då det rent praktiskt var mer lägligt. Intervjuerna vi hade var mellan 35 minuter till 1 timme och 5 minuter långa. Med samtycke spelade vi in alla intervjuerna vilket är fördelaktigt för att undvika att behöva fokusera på att anteckna under intervjuens gång. Risken med att anteckna under intervjun istället för att spela in är att intervjupersonerna uppfattar en som ofokuserad eller att man lyssnar dåligt då man har huvudet i anteckningsblocket. Det underlättar analysen att spela in då all empiri fångas upp vilket det inte gör när man antecknar.

Inför intervjuerna skrev vi en intervjuguide (se 7.2) som utgick från sex teman och en introduktions- samt bakgrundsdel. I introduktionsdelen informerade vi respondenten om uppsatsen, vi förtydligade även vad intervjun skulle handla om och om uppsatsens syfte. I bakgrundsdelen ställde vi inledande frågor där vi mestadels frågade respondenten vem den var. Tema ett handlade om socialtjänstens ekonomiska förutsättningar, tema två om socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar, tema tre om socialtjänstens kompetensmässiga förutsättningar, tema fyra om hur ungdomarna identifieras av socialtjänsten, tema fem om samverkan med andra yrkesgrupper och organisationer och tema sex om socialtjänstens brottsförebyggande arbete. Samtliga teman inleddes med en mer öppen fråga där det var tänkt att respondenten skulle ge ett mer omfattande svar. Resten av frågorna var mer specifika och riktade. Vi hade kompetensmässiga resurser inkluderat under frågeställning ett men vi fick in

för lite empiri och valde i efterhand att ta bort kompetensmässiga resurser från studien. Vi fick in tillräckligt med empiri på de andra teman och det visade sig vara irrelevant.

3. Tidigare forskning

Detta avsnitt kommer att beröra tidigare forskning som på ett eller annat vis är relaterat till det område vi valt att undersöka, till vårt syfte och våra frågeställningar. Den tidigare forskning som presenteras beskriver även vilka riskfaktorer som ligger bakom att ungdomar hamnar i en kriminell livsstil eller situation, och vilka risker för återfall som finns bland ungdomar som fått ett straff. De vetenskapliga texter som lyfts fram beskriver socionomers samverkan med andra yrkesgrupper, samt olika typer av arbetssätt och strategier inom brottspreventivt arbete.

För att hitta tidigare forskning har vi använt oss av olika sökvägar. Vi började med att söka på Lubsearch (Lunds universitets egna sökmotor) efter relevant forskning för att få en allmän överblick på forskningsområdet vi ämnar att skriva inom. Därefter avgränsade vi det till vilka verk som varit mest relevanta för den tidigare forskning vi valt att lyfta. Vi har även tittat i andra relevanta artiklars referenslistor där vi hittat ytterligare relevant forskning. Vi har även använt oss av relevanta myndigheters hemsidor för att söka rapporter.

3.1 Riskfaktorer

I arbetet med att förebygga att ungdomar utvecklar en kriminell livsstil är det viktigt att förstå relationen mellan utvecklingen och ungdomens egenskaper, bakgrund, förutsättningar samt yttre faktorer som individens sociala situation och miljö. Utifrån de nämnda omständigheterna har det identifierats faktorer som generellt flera ungdomar som begått brott har gemensamt, dessa faktorer kallas för riskfaktorer. Det finns även faktorer som ungdomar som inte begått brott har gemensamt, dessa kallas för skyddsfaktorer. Det har bedrivits forskning som lyfts fram av Ring (2014) där ungdomar som begått minst ett brott och ungdomar som aldrig begått ett brott har intervjuats utifrån faktorer som anses vara riskfaktorer. Det framkommer att ungdomar som har en splittrad familj där föräldrakontakten och föräldratillsynen är låg har en särskilt högre delaktighet i brott än de ungdomar som inte befinner sig i denna situation. Dessa faktorer kategoriseras som riskfaktorer. Ungdomarnas skolsituation skiljde sig mellan de ungdomar som inte begått ett brott och de som begått brott.

Det framgår att ungdomar som har begått brott tenderar att trivas sämre, har lägre ambition i skolan och får betyg under medel. Skolan kan alltså utgöra både en riskfaktor och en skyddsfaktor. Men riskfaktorer hittas inte endast i ungdomens sociala miljö. Det finns även personliga egenskaper som utgör riskfaktorer. Egenskaper som att vara spänningssökande, ha en hög tolerans för att själv begå brott eller att ens kamrater begått brott är mycket vanligare hos ungdomar som begått brott än de som inte begått brott (Ring 2014 s.106 & 119-124).

Personer som inleder ett kriminellt beteende redan i ungdomen riskerar att ha långvariga sociala problem. Desto tidigare den kriminella livsstilen börjar desto större risk är det att denna typ av livsstil blir varaktig. Det kriminella livet går även hand i hand med andra sociala problem som psykisk och fysisk ohälsa, missbruk, arbetslöshet och asocialt beteende (Andershed & Andershed 2010, s.27-28). Därför blir det särskilt viktigt i det förebyggande arbetet att tidigt identifiera barn och ungdomars kriminella eller normbrytande beteende. Barn och unga kan ha flera olika riskfaktorer men de som framförallt är intressanta i det brottsförebyggande arbetet är de riskfaktorer som kallas kriminogena faktorer. Logiken lyder att om en insats tar bort en kriminogen faktor kommer det minska ungdomens risk att vara i en kriminell livsstil. Däremot om en icke-kriminogen faktor förändras kommer inte det kriminella beteendet att påverkas (Andershed & Andershed 2010, s.33-34).

3.2 Återfall relaterat till ungdomar som begått brott

Forskning visar att de flesta ungdomarna som begått brott inte fångas upp av systemet. En studie från BRÅ visar att majoriteten av eleverna i årskurs nio år 2008 hade varit skyldiga för stöldbrott (Holmberg 2014, s.327). Men de flesta av dessa ungdomar blir inte lagförda för detta och hamnar inte i systemet. Trots att en majoritet av eleverna har begått ett brott innebär det däremot inte att en majoritet av ungdomarna fastnar i en kriminell livsstil full av återfall i brott. Däremot finns det en studie av BRÅ från 1999 för att se hur stor risken är att ungdomar som begått brott som lagförts, blivit dömda och därmed fått en påföljd. Studien visade att dessa ungdomar löper större risk att fastna i en kriminell livsstil och risken för återfall är stor. Dock skiljer sig återfallsgraden utifrån vilken påföljd ungdomarna har fått. Studien visar att en påföljd som är mer ingripande i ungdomens liv resulterar i en högre risk för återfall. Däremot finns det inte forskningsstöd för att det skulle vara påföljdens hårda karaktär som leder fram till att ungdomen återfaller i brott. Slutsatsen blir istället att det har att göra med ungdomens brotts historia. Det är vanligtvis de ungdomar som begått hårdare

brott och fler brott som får strängare påföljder. Det är alltså antal brott som ungdomen begått tidigare som forskningen kommit fram till är en stor anledning till återfall (Holmberg 2014, s.327-330).

Claes Levin skriver ett avhandlingsarbete där han studerar ett särskilt ungdomshem. Studien visar att ungdomshemmet blir ett trappsteg upp i den kriminella hierarkin för ungdomarna. Det särskilda ungdomshemmet blir en ungdomsanstalt för unga som utbildas till att bli yrkeskriminella. 80 procent av ungdomarna som blivit straffade till att sitta på det särskilda ungdomshemmet återfaller i brottslighet. Levin hävdar att ungdomshemmets roll inte är att rehabilitera då ungdomshemmen aldrig har lyckats med att rehabilitera. I stället är syftet med ungdomshemmen att statuera ett exempel på vad som händer med ungdomar som avviker från den samhällsnyttiga normen när samhällets disciplinering av ungdomarna har misslyckats eller fått en oönskad effekt på ungdomarna (Levin 1998, s.298-300).

Det blir intressant då forskningen går mot varandra, Levin hävdar att ungdomarna återfaller i brott och i ännu mer allvarlig brottslighet efter hårda straff. Holmberg som anser att straffen inte har något att göra med ungdomarnas återfall hävdar motsatsen. Levin menar att insatsen i sig har en stämplingseffekt som skadar ungdomarnas förutsättningar att återetablera sig i samhället. Holmberg nämner inte någon stämplingseffekt utan i stället pekar på att ungdomarna som får dessa straff redan har en allvarlig kriminell livsstil som får dem att återfalla i brottslighet.

3.3 Samverkan

Disa Edvall Malm (2012) beskriver socionomers samverkan med polis kring arbetet med barn och unga som begår brott på lokal nivå. Frågor besvaras såsom kring vilka de lokala aktörerna är, hur polis och socialtjänsten organiserar sin samverkan, hur de organiserar aktiviteter för att motverka ungdomskriminalitet, samt hur många unga som uppskattas vara i kontakt med antingen polis eller socialtjänst (Edvall Malm 2012, s.4).

Under studiens genomförande utfördes både analyser av offentliga dokument såväl som kvalitativa intervjuer med både socionomer och polis. Dessa visade sedermera att där fanns ett etablerat samarbete mellan polis och socionomer. Vidare, finns en strävan skriven i officiella dokument att ha en kontrollerande inställning till ungdomskriminalitet. På lokal

nivå visar däremot resultaten att man önskar ha en kontrollerande och stödjande inställning till ungdomskriminalitet. Edvall Malm menar att denna strävan kan ha ändrats från policyn kring kontrollering utifrån de intervjuade socialarbetarnas personliga värderingar kring straff. Resultaten visar även att ett överhängande problem i samverkan mellan de båda aktörerna är att inte tillräckligt med ungdomar som är aktuella inom både socialtjänst och polis samtidigt. Detta blir ett problem i samverkan mellan socialtjänst och polis då det försvårar möjligheterna att hitta ett djup eller att ge insatser som hjälper på ett mer långsiktigt plan, trots att det beskrivits som den etablerade lösningen på problemet med ungdomskriminalitet. Detta kan resultera i att polis och socialtjänst drar åt lite olika håll i arbetet med unga som begår brott. Polisens arbete beskrivs som inriktat mot brottslighet i sig, medan socialtjänsten riktar sig till ungdomarnas sociala nätverk. Polisen hade även efterfrågat mer samverkan med socialarbetare, men menade att sekretessbestämmelser var ett hinder (Edvall Malm 2012, s.104).

Vidare kring samverkan mellan socionomer och polis beskriver Simon Holdaway (1986) relationen mellan de båda yrkesgrupperna samt vilka problem och möjligheter som kan uppkomma i denna professionella relation. Några skillnader som belyses i artikeln är de olika gruppernas utbildning, deras olika arbetsuppgifter och generella arbetssätt. Diskrepansen inom dessa områden är något som kan ge upphov till svårigheter i kommunikationen mellan polis och socionomer, vilket även hämmar arbetet i sig på ett mer brett plan (Holdaway 1986).

Faktorerna som nämnts i stycket ovan kan komma att bli hinder för samverkan trots att samverkan mellan de båda kan vara nyttigt. För att motverka dessa hinder som beskrivs i artikeln föreslås främjande åtgärder för samverkan, däribland att höja förståelsen för varandras arbete genom att få inblick i varandras arbetssätt. Det betonas vikten av att få etablera samarbetsvillig relation mellan socionomer och polis genom gemensam diskussion, samverkan och policy för att hjälpa de mest utsatta grupperna i samhället. Risken blir annars att varje enskild yrkesgrupp löper risk att fastna i sin egen verksamhets mål istället för det övergripande målet. Vilket hämmar ett kooperativt sätt att arbeta med brottspreventivt arbete (Holdaway 1986), vilket kan liknas med det Edvall Malm nämner om problemen i socialtjänstens och polisens samverkan. Både Holdaways och Edvall Malms resonemang blir intressanta aspekter att ha i bakhuvudet under insamlandet av vår empiri, då de olika

yrkeskategorierna i samverkan med varandra är ett tema som kommit upp i många olika delar av fördjupningen vi gjort på ämnet.

3.4 Brottsprevention

Brottsprevention kan innefatta medvetna åtgärder eller omständigheter som antingen minskar sannolikheten att brottsliga handlingar begås, som syftar till att minimera vilken skada en brottslig handling får i efterhand, eller att minska risken att de upprepas. I detta avsnitt presenteras vidare sätt att arbeta med brottspreventivt arbete.

3.4.1 Social brottsprevention

Social brottsprevention är ett sätt att åtgärda kriminalitet i ett tidigare skede än att ge insatser när läget blivit mer akut, exempelvis då ett brott håller på att begås. Social brottsprevention syftar till att täcka en mer omfattande bild på problematiken som innefattar bakomliggande faktorer i samverkan med rättsväsenden, i samstämmighet med andra strategier för att arbeta brottspreventivt, och syftar till att hitta bakomliggande faktorer till varför brott begås från första början. Detta inkluderar att få en förståelse för den sociala miljön, det vill säga vilka ekonomiska förutsättningar som finns samt vilka politiska aspekter som medför risk att hamna i en kriminell livsstil, exempelvis arbetslöshet, fattigdom, marginalisering, eller strukturella problem såsom brist på resurser till utbildning och rekreation. Försök till att förhindra brottslig aktivitet genom social brottsprevention kräver ofta ett kollaborativt förhållningssätt mellan olika samhällsaktörer, samhällsbaserade insatser och tvärvetenskap. Ett exempel på en insats kan vara en social samlingsplats för unga personer, vilka kan innefatta en samverkan mellan polis, andra myndigheter och medborgare i samhället. Syftet med en sådan samlingsplats vore att skapa en trygg plats för unga personer och skapa möjlighet till en nyttig rekreation (Caputo & Vallée 2010, s.80).

3.4.2 Situationell brottsprevention

Situationell brottsprevention syftar till att påverka de fysiska miljöerna i samhället för att motverka att brott begås samt att öka tryggheten i samhället. Med detta menas att man tar åtgärder för att göra det markant svårare att begå en brottslig handling utan att denna synliggörs. Några exempel på åtgärder inom situationell brottsprevention är att installera kraftigare lås på bostäder och bilar, ha belysning på fler ställen eller sätta upp kameror för att övervaka. Även en hög polisnärvaro är vanligt inom situationellt brottspreventivt arbete, och

polisen har ett stort ansvar rent generellt inom detta, dels i praktiken men även i att utbilda samhället och ungdomar om de olika insatserna. Syftet är att skrämja folk från att begå brott på offentlig plats (Caputo & Vallée 2010, s.79). En farhåga som finns med åtgärder av denna karaktär är däremot att risken finns att brottsligheten helt enkelt flyttar sig till andra geografiska områden, och att samma problematik fortfarande kvarstår trots de vidtagna åtgärderna (Alstam K. & Forkby T. 2022).

Dessa två typer av brottspreventivt arbete är några vi tänker ha i åtanke genom intervjun, för att se hur dessa präglar våra respondenters arbete, och hur de själva resonerar kring vad som är mest effektivt och lämpligt utifrån ramarna för deras arbete. Utifrån både denna typ av brottsprevention, men även utifrån tidigare stycke om social brottsprevention verkar det som att brottsprevention handlar om saker bortom det som är lite mer rakt på sak att minska brottslighet. Vare sig detta tar sig form genom en ökad övervakning, eller förbättrade levnadsvillkor på ett socialt plan som ett sätt att förebygga brottslighet är betydelsen det har för det brottspreventiva arbetet någonting vi ser som anmärkningsvärt i denna studie.

3.4.3 Brottsprevention i Sverige

I Sverige beskrivs situationen som sådan att man lägger vikt vid det rehabiliterande arbetet. Trots att en trend som syns i andra länder att lägga vikt vid repressalier vid brottsliga handlingar även nått hit beskrivs det svenska idealet fortfarande som ett rehabiliterande sådant snarare än ett straffande, ställt i relation till närliggande länder. Den svenska strategin beskrivs som en som tar sin utgångspunkt i att fånga upp unga som begått brott i ett tidigt skede, och lägger vikt vid individens egna, fria vilja. Brottsprevention i Sverige beskrivs som så att insatser ofta ges med andra bakomliggande faktorer till ungdomars situation i fokus, vilka anses viktigare än brottsligheten (Kassman A, Wollter F, Oscarsson L, 2016). Dessa ideal är någonting vi kommer försöka ha i åtanke under skrivandeprocessens gång, för att se huruvida de stämmer överens med de arbetssätt våra respondenter själva arbetar med. Forskningen som presenterats på dessa områden har i hög utsträckning berört dessa ideal på en mer strukturell nivå, varför det ska bli intressant att undersöka hur socionomer själva resonerar kring att arbeta utifrån dessa.

Vidare, visar även forskning kring brottsprevention i Sverige att de relevanta yrkesgrupperna, såsom polis och socionomer, att det finns en brist på kunskap om hela individens situation när

det kommer till unga som begått brott. Man menar att enbart en riskfaktor eller en brottsmisstanke inte är nog för att bestämma vilka unga som får insatser och vilka som inte får det. Socionomer och polis beskriver “magkänsla” och “smidighet för projektet” som avgörande faktorer för hur de bestämmer vilka insatser att ge. Istället förordas ett mer holistisk åtagande, där man tar både individens brottsmisstanke, men även dess sociala kontext som lett fram till detta kriminella beteende, i beaktning vid val av brottspreventiva åtgärder (Kassman A, Wollter F, Oscarsson L, 2016). BRÅ (2023) understryker vikten av att arbeta ur en kunskapsbaserad utgångspunkt i, samt vilken vikt samsynen mellan olika aktörer har i det brottspreventiva arbetet. Man kan alltså mena att en typ av preventivt arbete inte kan ses som en enhällig lösning, utan att olika typer kan fungera i olika situationer, och varje har sin plats i det brottspreventiva arbetet. Såväl som detta, kan inte en aktör ensamt få bukt på problemet, utan en samverkan är en nödvändighet. Detta är någonting vi kommer att ha i åtanke när vi sedan genomför studien, för att se huruvida detta stämmer överens med de tankar och resonemang som våra respondenter för.

4. Teori

I detta kapitel kommer vi presentera de teorier och analytiska begrepp som har visat sig vara användbara för att analysera det empiriska materialet. Vi har haft i åtanke flera teorier men det är empirin som har väglett oss till valet av teorier och begrepp. Eftersom att vi har undersökt socionomers resonemang om de resurser de har till förfogande, samverkan samt förebyggande arbete blir det relevant att med hjälp av nyinstitutionell teori för att se hur socionomerna förhåller sig till organisationen. Vi kommer nedan att redogöra för nyinstitutionell teori med flera analytiska begrepp som möjliggör en analys av vår empiri. De analytiska begreppen är: konkurrerande logiker, legitimitet, isomorfism, myter och ceremonier. Konkurrerande logiker är ett lämpligt analytiskt begrepp eftersom samverkan med andra aktörer är ett genomgående tema i vår empiri vilka, precis som socialtjänsten, präglas av överhängande logiker. Legitimering är ett lämpligt analytiskt begrepp då det framgått från socionomernas resonemang att de blir ifrågasatta i sitt arbete, dels utifrån allmänhetens fördomar om socialtjänstens men även utifrån beslutsfattare i form av chefer och politiker vilka beslutar hur socialtjänsten disponerar sina resurser. Isomorfism hör ihop med legitimering, det blir intressant att förstå socionomernas resonemang om hur socialtjänsten anpassar sig efter andra organisationer och allmänheten med hjälp av

begreppet. Med begreppen myter och ceremonier möjliggör att begripliggöra hur socionomer och socialtjänsten upprätthåller organisatoriska normer.

4.1 Nyinstitutionell teori

Den nyinstitutionella teorin framkom som ett nytt sätt att förstå hur en organisation fungerar på 1970- och 80-talet. Till skillnad från rational-choice-perspektivet, vilket fokuserar på att undersöka vilka beslut en organisation tar för att nå sina specifika mål, fokuseras inom ramen för den nyinstitutionella teorin på att undersöka organisationers beteenden. Ambitionen är att förstå sig på varför en organisation fungerar som den gör (Blomberg & Petersson 2014, s.145). Nyinstitutionell teori utgår mer ifrån vilka påverkande faktorer som finns i organisationens omvärld. Man talar om att en organisation befinner sig i en institutionell omgivning som består av kulturella faktorer som exempelvis vad som anses vara rationellt, effektivt, och modernt. Utifrån dessa olika faktorer får organisationer förväntningar ställda på sig från allmänheten, vilka dikterar huruvida de upprätthåller en tillräckligt hög standard (ibid). I vår studie däremot tar sig detta form i att vi snarare undersöker resonemang kring organisationens målsättningar och beteenden, samt till vilken grad dessa stämmer överens enligt våra intervjupersoner.

4.1.1 Konkurrerande logiker

Ett begrepp som hör till nyinstitutionell teori är logiker. För att förstå sig på ett organisationsarbete behöver man ringa in dess logik. Till exempel har socialtjänsten en logik som lyder att socionomer ska behandla klienter. Samtidigt arbetar socialtjänsten med klienter som är dömda för brott och ska hjälpa till att verkställa straffet. Det är alltså två olika logiker samtidigt, en omsorgslogik och en straffande logik. Vidare, är organisationens logik inte fastspikat utan den är föränderlig i sin karaktär. Denna föränderlighet hämtar sin näring från olika faktorer såsom logiker som styr närliggande organisationer, händelser i samhällslivet och politiska beslut. Det innebär att organisationer behöver förhålla sig till andra logiker (Linde 2014, s.111). Vilken eller vilka logiker som styr organisationen är olika inom varje arbetsfält och dessa präglas av organisatoriska strukturer, normativa aspekter och förutsättningar (Ponnert 2015). Komplexiteten ökar genom att det inte är självklart vilken logik som organisationen bör förhålla sig till. En del logiker går ihop väl och kan även komplettera varandra medan andra kan krocka och även konkurrera med varandra.

När man intresserar sig för logiker i en svensk kontext med fokus på socialtjänsten kontra rättssystem, har dessa benämnts som behandlingslogik (alternativt terapeutisk logik) och rättslig logik (alternativt straffande logik). Ponnert (2015) utgår från denna distinktion men använder sig av ordet omsorgslogik istället för behandlingslogik, eftersom hon ansett att det varit mer passande i relation till barn, och vi kommer göra detsamma. Vi kommer även använda oss av benämningen straffande logik (Ponnert 2015).

Socionomer som arbetar på socialtjänst med unga som begått brott behöver oundvikligen samverka med andra myndigheter och organisationer, exempelvis polis och skola. Socialtjänsten har sina egna logiker, polisen och skolan har andra. Teorin om konkurrerande logiker inom nyinstitutionell teori blir relevant för denna uppsats då det är intressant att analysera empirin och se om det finns olika konkurrerande logiker inom socialtjänst och mellan socialtjänst samt organisationerna de samverkar med.

4.1.2 Legitimitet och isomorfism

Legitimitetsteorin lägger vikt vid hur professionella verksamma inom den offentliga sektorn förhåller sig till den egna professionens normer och krav från politiker samt allmänhet. Legitimitetsteorin pekar på professionernas behov av att legitimera sin existens för att kunna fortsätta vara verksamma inom välfärdsstaten (DiMaggio & Powell 1983). Legitimitet kan betraktas vara en social konstruktion som grundar sig på normativa, moraliska och praktiska faktorer. Samma legitimitetsbehov finns hos organisationer. Dessutom, en organisation som anses vara legitim har större chans att få stöttning i form av resurser medan en organisation som anses vara illegitim riskerar motstånd och bortprioritering (Suchman 1995).

Det finns två strategier för att uppnå legitimitet. Den första strategin är genom anpassning, organisationen anpassar sig till de sociala värderingar som råder i samhället. Den andra strategin är manipulation vilket innebär att organisationen försöker manipulera de sociala värderingarna för att det ska passa organisationens syften (Dowling & Pfeffer 1975). Inom dessa två strategier hittas ytterligare sätt att anpassa sig efter såväl som manipulera de sociala värderingarna. En organisation kan använda sig av pr-kampanjer för att legitimera sig i förhållande till de sociala värderingarna (Scott 2008) eller av kommunikation och språkbruk för att associera sig med positiva sociala värderingar för att skapa en illusion av legitimering (De Certeau 1984).

I uppsatsens empiri framkommer flera aspekter som pekar åt legitimitet av såväl den egna professionen som av den egna organisationen vilket har gjort att vi har valt använda oss av legitimitet som analytiskt begrepp.

Isomorfism är ett teoretiskt begrepp för att analysera likheter och anpassningar mellan organisationer. Det är det nyinstitutionella sättet för att förstå hur en organisation legitimerar sig. En människobehandlande organisation möter människan i sitt sociala sammanhang och är således beroende av att handla enligt gällande normer och värderingar för att därigenom kunna tillgodose god service och bibehålla ett gott anseende. En legitimitetskris kan uppstå om medborgarna, och i förlängningen, allmänheten inte ger legitimitet till en organisation. Legitimiteten kan kort sammanfattas som allmänhetens tilltro till en organisation. Det bör betonas att allmänhetens tilltro är föränderlig vilket kräver att organisationerna ständigt bör upprätthålla denna tilltro (DiMaggio & Powell 1983).

Denna process för att upprätthålla tilltron förutsätter en överenskommelse mellan organisationens formella strukturer och samhälleligt rationaliserade myter. Denna process benämns institutionell isomorfism, och är viktig för en organisation för att bibehålla sin legitimitet och därmed sin överlevnadsförmåga (DiMaggio & Powell 1983). Det finns tre former av institutionell isomorfism: tvingande, normativ isomorfism och mimetisk isomorfism (DiMaggios & Powell 1983). I uppsatsens analys har det varit möjligt att använda de två förstnämnda formerna av isomorfism; den mimetiska isomorfismen står för organisationens osäkerhet som gör att den försöker få legitimitet genom att härma andra organisationer från det egna verksamhetsfältet, en aspekt som inte framträder i uppsatsens empiri. Den tvingande isomorfismen refererar till en form av påtvingad anpassning där organisationer blir lika varandra genom externa påtryckande faktorer såsom lagstiftning, krav från politiker, andra organisationer eller andra myndigheter. Den tvingande isomorfismen kan forma standardiserade regelverk och institutionella normer för att uppnå legitimitet och därmed undvika påföljder. Normativ isomorfism betyder att organisationer strävar efter att anpassa sig efter standarder inom sitt yrkesfält för att bli accepterade av relevanta samhällsaktörer (ibid). Skillnaden mellan tvingande och normativ isomorfism är att den förra hänvisas till externa påtryckande faktorer medan den senare kopplas till anpassning utifrån professionens egna normer och standarder inom organisationens egna yrkesfält.

4.1.3 Myter och ceremonier

Ytterligare analytiska begrepp som hör till den nyinstitutionella teorins sätt att förstå legitimering och som är relevanta i vår uppsats för att kunna begripliggöra empirin är myter och ceremonier. Med myt menas föreställningen att organisationernas formella strukturer är rationella. Men denna föreställning är istället grundad i en idealiserad bild av hur en organisation bör fungera för att visa sig vara effektiv för att uppnå framgång. För att upprätthålla myterna om organisationer utförs ceremonier. Meyer & Rowan (1977) jämför rapporteringssystem med en ceremoni för att organisationen ska se till att organisatoriska normer följs. Rapporteringen blir en slags process (ceremoni) för att organisationens tjänstemän ska veta att deras arbete syns för organisationens beslutsfattare. Ceremoniernas syfte är att upprätthålla organisationens legitimitet snarare än att bidra till organisationens prestation (Meyer & Rowan 1977).

5. Resultat och analys

Förklaring av analysens struktur

Vi kommer att dela in analysen i fyra rubriker utifrån uppsatsens frågeställningar. Under den första rubriken presenteras empiri och analys som besvarar den första delen av uppsatsens första frågeställning, den delen av frågeställningen som handlar om socialtjänstens ekonomiska resurser. Därefter, under den andra rubriken, kommer den andra delen av uppsatsens första frågeställning som handlar om de tidsmässiga resurserna, besvaras på samma sätt som den första delen. Under den tredje rubriken kommer uppsatsens andra frågeställning att besvaras. Under den fjärde rubriken kommer det redogöras ett svar för uppsatsens tredje frågeställning. Dessa kapitel inleds med en introduktionsdel där empiri redogörs för att ge läsaren en första anblick. Introduktionsdelen följs upp av underrubriker där det görs en djupdykning med ytterligare empiri och analys utifrån våra analytiska begrepp.

5.1 Socionomers resonemang om socialtjänstens ekonomiska resurser

Majoriteten av respondenterna ger uttryck för liknande resonemang om socialtjänstens ekonomiska resurser, trots att nästan alla har olika roller inom socialtjänsten. Samtliga uppger att de måste förhålla sig till besparingskrav i arbetet med unga som begått brott eller riskerar begå brott. Samtidigt nämns att det finns en förståelse för socialtjänstens ekonomiska

situation i termer av att man ska använda resurserna på ett genomtänkt och effektivt sätt. Det är ett förhållningssätt som återkommer, det blir ett tema om att rättfärdiga insatser utifrån kostnad. Socionomernas resonemang avspeglar komplexitet: å ena sidan visas förståelse för krav på besparingar och att socionomerna inte har något större problem med besparingskraven, å andra sidan påpekas att besparingskraven påverkar arbetet med ungdomar som begått brott vilket utgör ett problem i arbetssättet med ungdomarna. Men om en dyr insats behövs, uppges då att insatsen oftast beviljas, oavsett besparingskrav men ska på samma gång göra sitt yttersta för att undvika behöva använda en dyr insats. Nedan presenteras ett citat som lyfter fram en respondents resonemang om insatser i förhållande till kostnader. Respondenten använder placering som ett exempel på en dyr insats. Inför en insats ska då först en diskussion om kostnad ta plats. Det visas förståelse mot de rådande besparingskraven då respondenten förklarar att det är viktigt att göra sitt yttersta för att inte behöva ge en dyr insats:

..är det klart att man försöker så mycket man kan med andra lösningar innan man hamnar med det yttersta [refereras till insats i form av placering] så är det ju /.../ Dels är det ekonomiskt, och det är väl det vi pratar om här också men.. Det är ju inte.. En placering är ju sällan heller en jättebra lösning. För att någonstans ska man ju ändå tillbaka hem till sin miljö och kanske också till sin familj och så där. Så det är ju inte säkert att det ger bättre resultat, bara för att man placerar någon. Och som sagt, det är väldigt dyrt.

En respondent avviker genom att hävda att kostnaden inte är relevant för insatsen. I stället är det behovet av insatsen som är relevant när beslut om insats diskuteras. Respondenten berättar att den enda dyra insatsen är socionomens egen lön egentligen:

Nej, ingen insats är särskilt dyr förutom min lön då. Men nej, jag tycker inte man pratar om kostnaden. Man försöker prata om varför en ungdom eventuellt behöver en annan insats. Diskussionen är i första rummet aldrig kostnader, inte här tycker jag, Jag har inte hört det ofta i alla fall.

Respondenternas resonemang har en motsägelsefull karaktär, nämligen att respondenterna upplever att besparingskrav tar stryk på arbetet med unga som begått brott men att de samtidigt inte har några bekymmer med besparingskraven. Det empiriska materialet omfattar resonemang om socialtjänstens ekonomiska resurser som kan begripliggöras med hjälp av analytiska begrepp som hör till nyinstitutionell teori. En del resonemang pekar åt legitimitet

såväl som till isomorfism samt myter och ceremonier. Dessa aspekter kommer att presenteras och analyseras i de två kommande underrubrikerna.

5.1.1 Socialtjänstens ekonomiska resurser utifrån ett legitimitetsperspektiv

De nedskärningar som respondenterna menar att politikerna förordar och som berördes i föregående rubrik uppger respondenterna leder till negativa konsekvenser i arbetet med de unga som begått brott såväl som att nedskärningarna påverkar det förebyggande arbetet med dessa ungdomar också. En viktig aspekt som nämns i termer av konsekvens är att kontinuiteten i arbetet med ungdomarna försvinner såsom det nämns i följande citat:

För, återigen, nu är vi här, nu handlar det ju om nedskärningar, och så där, och det har ju varit så de sista åren här i kommunen att det är så. Men att man inte /.../ låter det här förebyggande arbetet vara och ha sin gång lite. Det är svårt att starta om hela tiden och göra ett nytt.. Så det är kontinuiteten som är viktigast. Att man liksom inte bryter av och sen ska man starta upp någonting igen som ska vara förebyggande, och så.

I citatet kommer det fram tydligt att besparingskraven påverkar socionomernas arbete med unga på ett negativt sätt. Socionomerna är medvetna om att politikernas beslut om besparingar naggat kontinuiteten i kanten med deras arbete med unga. Det finns en medvetenhet om besparingskravens konsekvenser samtidigt som det kommer fram att socionomerna trots detta undviker att bevilja dyra insatser även om behov finns. När en dyr insats beviljas behöver det först hållas en ekonomisk diskussion för att legitimera resursanvändning. Men när legitimeringen av resurser går mot det som den professionella är anställd för att göra då finns det en risk för att det blir svårt att hitta en vilja för att bedriva sitt arbete. Det kan förstås som att den professionella kan sättas i ett dilemma där de får hitta ett sätt att arbeta som professionella samtidigt som de behöver legitimera sig inför politiker (DiMaggio & Powell 1983). Men från empirin har vi inte kunnat hitta detta dilemma. I stället verkar respondenterna nöjda, de har inte bekymmer med att legitimera sitt arbete trots att det drabbar arbetet med klienterna negativt.

Vidare, respondenterna uppger att de behöver rapportera resultat för politikerna. En sådan rapportering är inte anmärkningsvärt. Men i citatet nedan, som i sig avspeglar liknande resonemang från flera respondenter, kommer det fram att socionomen upplever sig stressad

av att presentera resultat på ett sätt som gynnar en fortsatt tilldelning av resurser:

Det kan vara att jag ska presentera saker för nämnden, eller politiker och då kan ju det bidra [med fortsatt tilldelning av ekonomiska resurser].. Att man blir nervös och den blir en sådan typ av stress, att man ska liksom leverera hur det har gått. Jo, men det har gått så här.

På samma sätt har flera respondenter reflekterat på ett liknande sätt genom att ge uttryck för en tendens att legitimera sig för politikerna genom resultat. Men det blir inte tydligt vad som menas med resultat. Är det resultat som prioriterar klienternas behov oavsett kostnad eller handlar det om resultat som prioriterar politikernas intresse av nedskärningar? Som redan nämnt, det finns en press gällande att legitimera resursanvändningen. Det blir särskilt viktigt att legitimera sig för politikerna då de beslutar om socialtjänstens ekonomiska resurser. Politikerna är högst i socialtjänstens organisatoriska hierarki. För att se till att socionomerna använder resurser som politikerna förordar använder socialtjänsten institutionella strategier. Politikerna sätter upp institutionella normer som ska följas. Socionomerna behöver göra politikerna och därmed organisationen nöjda genom att anpassa sig efter institutionella normer och förväntningar från politikerna. Genom att anpassa sig efter institutionella normer kan socionomerna upprätthålla sin legitimitet (Suchman 1995).

Vidare, från socionomernas resonemang kommer det fram att politikerna inte tar hänsyn till det långsiktiga förhållningssättet som socionomerna uppger ha i sitt professionella arbete. Politikerna har istället beslutat om att de ekonomiska resurserna ska användas sparsamt, som de i stället kallar för effektivt. En annan institutionell norm som respondenterna behöver legitimera sig utifrån är att trots mindre ekonomiska resurser ska socionomerna uppnå resultat kortsiktigt. Det kan förstås som att politikerna och socionomerna har olika intressen kopplade till deras olika roller i organisationen. Från empirin kommer det fram att politikerna tänker kortsiktigt gällande resurser men det blir inte tydligt anledningen till att de förhåller sig på ett sådant sätt. En möjlig tolkning från socionomernas resonemang kan vara att politikerna är intresserade av att bedriva en verksamhet genom att inte belasta kommunens ekonomi alldeles för mycket. Men slutsatsen utifrån det empiriska materialet är att de intervjuade socionomernas intresse lutar åt att följa normerna som politikerna har satt upp och legitimera sig efter dem, snarare än att de är primärt intresserade av hur deras arbete ska bedrivas utifrån ungdomarnas behov. Det pekar åt att respondenterna legitimerar sin existens/roll i organisationen snarare än att legitimera dyra insatser och ett arbete som i första hand

fokuserar klienternas behov. Det är en skillnad i att legitimera sin roll med hänvisning till professionens behov i organisationen och att legitimera kostnader för insatser för brukarens skull.

5.1.2 Socialtjänstens ekonomiska resurser utifrån isomorfism, myt och ceremoni

Ytterligare aspekter som empirin omfattar gällande ekonomiska resurser och förhållandet mellan politiker och socionomer handlar om olika syn på hur besparingar kan påverka arbetet. Vi vill förstå detta med hjälp av andra analytiska begrepp: isomorfi, myt och ceremoni.

I citatet nedan skildras att politikerna varken har ett helhetsperspektiv eller kompetens för hur deras besparingskrav påverkar socialtjänstens arbete. Det pekas även på att politikerna är kortsiktiga i sitt tänkande gällande besparingskrav. I citatet genomlyses återigen det som respondenterna har uppgett gällande konsekvenser av förordade besparingar, nämligen att politikernas intresse för nedskärningar påverkar socionomernas arbete på ett negativt sätt,

Varje förvaltning får liksom i uppdrag att 'Ni ska spara så här mycket', men ibland så ser man inte hur det här hänger ihop. Som jag sa innan att Kultur och Fritid [enheten för fältarbetare], och så där att sparar du ner där så kommer det få effekter på socialtjänstens arbete. Gör du det liksom svårare för människor så är där fler som.. Svårare att försörja sig så är där fler som måste ha försörjningsstöd. Att man måste titta på helheten och, återigen, ha ett litet längre perspektiv, politiskt. Det är jätteviktigt, för som sagt, för socialtjänsten jobbar ändå med de problem som uppstår i samhället.

Det som sägs i citat kan begripliggöras med hjälp av isomorfism. Enligt socionomerna har politikerna en annan typ av kompetens samt intresse än vad socialtjänstens socionomer har. Då politiker är högst i socialtjänstens hierarki innebär det att socionomerna ibland måste offra den egna kompetensen och egna värderingar till förmån för politikernas intressen. För att undvika att själva som socionomer bli offer för besparingskrav från politiker såsom att dra ner på antal medarbetare eller påverkas lönemässigt har vi identifierat att det används en process som fångas av institutionell isomorfism genom begreppet tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell 1983). Med tvingande isomorfism menas i vår uppsats att socionomerna tvingas följa regler som bestäms av yttre påtryckningar, i vårt fall av politiker, även om detta innebär påverkan på socionomens arbetssätt gentemot klienter.

Respondenterna påtalar att det är viktigt att satsa på ett långsiktigt arbete som inkluderar förebyggande arbete. Men som också påpekats har politikerna ett intresse av att uppnå snabba resultat och använda insatser som inte kostar mycket.

I grund och botten, visar empirin att politikerna visar intresse för nedskärningar, inte om insatsernas kvalitet. Socionomerna tvingas anpassa sig, genom en tvingande isomorfism, för att de ska kunna fortsätta vara verksamma inom socialtjänsten. Socionomerna måste följa de normer och strategier som ingår i organisationen för att inte förlora sin roll.

Kostnadseffektivitet och kortsiktighet är institutionella normer som vägleder arbetet. Om detta påverkar arbetet med ungdomarna såsom respondenterna nämner genom exempelvis brist på kontinuitet underordnas viljan att följa politikernas krav på besparingar. Detta kan begripliggöra anledningen till att respondenterna följer krav som till viss del går emot deras professionalitet. Som det framkommer ovan, respondenterna är medvetna om negativa effekter på klientarbetet men de är samtidigt beredda att fullfölja de krav som ställs. De intervjuade socionomerna verkar egentligen inte vara särskilt bekymrade över besparingskraven trots att de uppger att dessa påverkar arbete med unga på ett negativt sätt. Det är en tydlig indikator på att socionomerna har internaliserat organisationens normer med förankring i det som analytiskt benämns tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell 1983).

Ett ytterligare tema som framträder från socionomernas resonemang handlar om att unga som begått brott inte utgör en prioriterad grupp av politikerna såsom det står i följande citat som representativ för liknande resonemang från de flesta av våra respondenter:

Det är ju inte heller så att jag känner att det är en prioriterad grupp [unga som begått brott] som man [politikerna] satsar på /.../ Nej, men jag kan inte känna så att man inte satsar på det sättet. Men det står ju inte högt i kurs, det kommer aldrig att stå högt i kurs att vara kriminell, tyvärr.

Vi uppmärksammar att det finns en medvetenhet bland våra respondenter om återhållsamhet gällande satsningar på ungdomar som begått brott. Men trots detta framgår det aldrig från någon respondent att de önskar mer satsningar eller utökade ekonomiska resurser för att arbeta med gruppen. Samtliga socionomer är nöjda med resurser och hur organisationen arbetar med de unga som begått brott. Vi vill förstå detta ytterligare med hjälp av de analytiska begreppen, myter och ceremonier.

Vi inleder med en upprepning. Socionomerna är medvetna att politikernas sätt att styra

Socialtjänsten drabbar klienterna. Men respondenterna är ändå nöjda. Vi anser att det är intressant att de intervjuade är nöjda trots att socialtjänstens ekonomiska förutsättningar är begränsade och där finns krav på besparingar. Politikerna har satt upp organisatoriska normer för att arbetet ska vara kostnadseffektivt och kortsiktigt. Dessa normer målas upp som rationella för att socialtjänsten ska uppnå framgångar. Men normerna kan också förstås i termer av myter (Meyer & Rowan 1977). Politikerna sätter upp en myt om att det behövs besparingskrav på socialtjänsten och därför behöver socionomerna uppnå resultat snabbt samt kostnadseffektivt. Men det finns inget som skulle backa upp denna myt som sann, i vår empiri. Vi vet från respondenternas egna svar att det är viktigt att satsa långsiktigt i arbetet med unga som begått brott. Kortsiktighet och brist på kontinuitet leder snarare till ökade kostnader än besparingar långsiktigt, enligt våra respondenter. Politikerna skapar myter och socionomerna upprätthåller myterna genom att legitimera sin existens/sin roll inom organisationen. Verksamheten är egentligen till för klienter men socionomernas resonemang kan utifrån Meyer & Rowans (1977) argument förstås som att verksamheten snarare är till för medarbetarna själva. Att socionomerna varken gör motstånd eller ifrågasätter ett arbetssätt som kan drabba klienterna kan förstås som att de är institutionellt bundna till organisationens formella strukturer (Meyer & Rowan 1977).

För att se till att socionomerna är strukturellt bundna till organisationen och upprätthåller myterna ordnas ceremonier i form av rapportering byggd på politikernas villkor och krav på hur resurserna ska användas. Ceremonierna utförs för att etablera och reproducera en hierarki och maktordning inom organisationen. Men med hjälp av Meyer & Rowans teori om myter och ceremonier kan rapporteringssystemet förstås som en ceremoni för att påminna såväl som att kontrollera att socionomerna följer upp politikernas myter. Ceremonin är ett sätt för politikerna att övervaka att socionomernas arbete upprätthåller myterna. Maktordningen är etablerad, politikerna fastställer organisationens villkor medan socionomerna ska implementera dessa. Målet är att se till att socionomerna blir institutionaliserade genom att internalisera organisationens/socialtjänstens normer och strategier oavsett vad socionomerna anser om dessa samt hur klienten påverkas (Meyer & Rowan 1977). Det visar sig att socionomerna är institutionaliserade till den grad att de inte ens i en intervju ifrågasätter eller ställer sig emot dessa normer. Det som kommer fram är att de endast identifierar ett problem men gör inget åt detta. Myten upprätthålls även om det sker på klientens bekostnad och det egentliga uppdraget socionomen har i organisationen, det man har utbildning för och är anställd för att göra.

5.2 Socionomers syn på socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar

När det kommer till hur socionomer har resonerat kring socialtjänstens förutsättningar ur en tidsmässig aspekt har resultatet visat sig vara ett något tudelat sådant utifrån det empiriska material vi samlat in från våra intervjuer. En del menar att de upplever sig ha goda förutsättningar och möjligheter vad gäller den tidsmässiga aspekten, medan andra menar att de är, eller i perioder har upplevt sig vara, mer ansträngda utifrån tidsmässiga aspekter. Som vi varit inne på tidigare, har vår något breda urvalsgrupp lett till att vi fått en hög variation av befattningar inom eller på uppdrag av socialtjänsten bland våra respondenter, med nästintill inga som arbetat med exakt samma sak. Detta är någonting vi väljer att belysa i denna redogörelse för empirin, eftersom att det varit påtagligt hur denna diskrepans i roller och arbetsuppgifter haft en påverkan på hur de upplever sin tidsmässiga situation.

Som nämnt ovan finns där en tudelad bild av vilken syn våra respondenter har på socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar. Där finns dels de som upplever att de har gott om tid, men även de som upplever att det finns en tidspress. För att uttrycka det i generella drag, finns där även ett samband i att de som periodvis upplever sig ha en tidsmässig stress ofta gör just det ställt i relation till utomstående faktorer vilka inte kan påverkas. Respondenten beskriver hur en stress kan komma att uppstå av oförutsedda faktorer, exempelvis av hur ärendeströmmen som finns i en medelstor kommun gör att ärendena kan hopa sig, och att de till och med haft köer periodvis:

Vi är ju, vad ska man säga, en medelstor kommun, så vi har ju ändå en ström av ärenden. Men det kan komma många på en gång vilket har gjort att vi tidigare, i perioder, haft lite kö, och så där.

Vidare, beskriver en annan av våra respondenter ett liknande fenomen, och ger exempel på saker som kan bidra till en ökad tidspress i sitt arbete. Hen menade att saker såsom bråk eller rån kan leda till att många ungdomar behöver tas kontakt med:

Ja, sen så kan det ju vara så att en måndagsmorgon får vi in från polisen att vi måste hämta in 10 ungdomar, det var det där stora bråket eller det har varit det här rånet eller vad som helst, och då blir det ju så klart en maxad dag för då måste vi ju liksom.

Det som är gemensamt för båda dessa respondenter är att deras resonemang kring den tidsrelaterade stressen som grundar sig i utomstående faktorer, vilka de själva inte kan påverka, är att de båda berör fall då kontakten med ungdomar sker innan det att en insats ges, eller vilken som blir den aktuella handlingsplanen. En skillnad i detta kan utmärkas från våra respondenter vilka i högre utsträckning arbetar med behandling, eller är i kontakt med klienter senare i ledet. En av våra respondenter som hjälper personer som behöver det in i arbetsmarknaden, beskriver den tidsmässiga aspekten som någonting man kan lägga upp lite själv. Hen beskriver det som att själva arbetet i sig inte nödvändigtvis stressar hen, utan att den emotionella stressen av att möta en människa i kris är mer närvarande i hens jobb. Därtill, menar vår respondent som jobbar med medling, och inte heller berör den initiala kontakten med klienterna, att hen under lång tid känt sig underbelastad i sitt arbete.

Ja, på ensamkommande.. Där var det tufft. Där var det jobbigt. Där var det många ärenden och mycket stress.

En del av våra respondenter jämför även sina nuvarande situationer med några de haft tidigare, och menar att i andra delar inom socialtjänsten har de haft en annorlunda upplevelse. Till exempel nämner vår informant, när hen pratar om sin upplevelse av att jobba som socialsekreterare på enheten för ensamkommande och beskriver det som mycket ärenden och mycket stress.

5.2.1 Socionomers resonemang om socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar utifrån ett legitimitetsperspektiv

Legitimitetsperspektiven som vi använt oss utav kommer från resonemang om nyinstitutionell teori, och berör hur professionella aktörer inom organisationer utgår från krav från allmänheten vilka kan ge upphov till förändringar inom organisationer, eller blir ett sätt att motivera varför en organisation handlar som de gör (DiMaggio & Powell 1983). Ett sätt för organisationer att arbeta med legitimitetsprocesser är att rationalisera de myter som finns i allmänheten. Man strävar efter att dessa ska överensstämma med den verksamhet organisationen bedriver (Meyer & Rowan 1977). Utifrån en tidsaspekt för en socionom under uppdrag av socialtjänsten kan man mena att det är av intresse för dessa socionomer att vara uppmärksam på hur de väljer att disponera sin tid, eftersom att allmänhetens generella uppfattning kan komma att skada organisationens legitimitet i fall där tid disponeras på saker som anses irrelevant. Vår respondent beskriver den tidsrelaterade aspekten utifrån en

synpunkt som tar sig grund av relevans för omvärlden, och menar att socialtjänsten baserar sina insatser och projekt beroende på var de har sin relevans i samhället i stort:

Alltså vi har väl sagt lite att vi ska vara flexibla och hoppa på lite vad som är på gång om det är något område.. Eller om vi måste gå in med någon form av insatser där eller medverka på ett föräldramöte, eller driva något projekt med de föräldrarna och driva något slags föräldrastödmöte där. Men är det liksom.. Dyker det upp, som vi har ju ett projekt, det har inte jag varit delaktig i, men Stad för stad, där man arbetar mot människohandel och prostitution och då har vi varit involverade i det, så det är ju lite vad som är på gång i samhället och var insatserna behövs.

Ur detta kan tolkas att där finns en önskan hos socionomer, och socialtjänsterna i stort, att agera där de ser att en insats hade funnits relevant för omvärlden och de personer som den berör. Detta beskrivs som en strategi för att legitimera sitt arbete genom anpassning gentemot samhälleliga normer (Dowling & Pfeffer 1975). Däremot är det inte enbart till dess målgrupp socionomen riktar sig för att finna legitimitet i sitt arbete utan, som ovan nämnt, även till dess beslutsfattare i form av politiker och chefer.

Legitimering sker även gentemot en organisations beslutsfattare, och utifrån våra respondenters resonemang upplever socionomer att en del av deras arbete ligger i att få tilltro från politikerna. Ett genomgående tema som uppkommit i de intervjuer vi genomfört har varit på vilka olika sätt våra respondenter behöver förhålla sig till vilka begränsningar, såväl som möjligheter, de får från sina överordnade. En av våra respondenter beskriver sin arbetsroll utifrån aspekten att den enbart tidigare funnits som projektform, vilket medför en tidspress i respondentens arbete. Medan det är svårt att påtagligt bevisa med hjälp av exempelvis statistik, upplever hen att en väsentlig del av hens arbete är att legitimera sitt arbete, samt motivera sina överordnade att välja att disponera tid till det arbete hen bedriver.

Till exempel SSPF [står för: skola, socialtjänst, polis och fritid och är en samverkansmetod] som vi har är än så länge i projektform. Och för att det ska bli en fast verksamhet i den här kommunen så behöver jag ständigt rapportera in hur många individer.. Hur många möten vi har haft första kvartalet liksom, sådana saker.

Ur detta kan alltså tolkas att socionomer strävar efter att nå en känsla av legitimitet ur en tidsmässig aspekt, dels gentemot sin direkta målgrupp, men även mot de beslutsfattare, såsom politiska nämnder eller chefer inom deras organisation, vilka direkt kan påverka det jobb de

bedriver. Legitimitet gentemot dess arbetsgivare syftar till, i det här fallet, att övertyga dessa beslutsfattare att deras arbete är någonting som är av vikt att lägga tidsmässiga resurser på.

5.3 Socionomers resonemang kring samverkan med övriga yrkesgrupper

När det kommer till socionomers resonemang kring dess samverkan har resultatet visat att våra respondenter på en generell nivå upplever att den fungerar relativt väl. Ser man på saken utifrån våra respondenternas perspektiv upplever de att där finns en trygghet i arbetet med andra yrkesgrupper, att tolka ur den empiri vi samlat in under intervjuernas gång. Vår respondent menar att det går att finna ett lugn eller en trygghet i att veta om att andra aktörer har koll på sina uppdrag och gör det de ska. Något som minskar stressen kring samverkan:

Men jag tror ju samtidigt att vi som liksom, kommun eller organisation, har ändå arbetat upp en ganska så bra samverkan som gör att vi kan vara ganska lugna och trygga i att, ja, men skolan har sin uppgift i det här och vad de ska göra, socialtjänsten har sin, polisen har sin och sen har vi liksom alla andra aktörer, och så där. Jag tror att det tar bort lite av stressen när man vet, och har tillit till, att man vet att andra också gör det som förväntas av dem på något sätt, och så där.

Utifrån de socionomer vi intervjuats resonemang kan också konstateras att våra respondenter överlag ser det som en nödvändighet att det, inom ramarna för brottsprevention, finns plats för olika professioner att bedriva sitt arbete. Respondenten resonerar vidare om hur de olika rollerna allihop har sin plats i det brottspreventiva arbetet som sker via samverkan, och att man bör hålla dem isär:

Men, återigen, det är där det är så viktigt med samverkan, och man försöker förtydliga vilka roller man har, för polisen ska ju inte heller bli socialarbetare, och vi ska inte bli poliser. Så det gäller att hålla det isär där.

Trots att där överlag finns en väl fungerande samverkan enligt våra respondenter upplever de att där finns utvecklingsmöjligheter, och att där finns faktorer som sätter hinder eller komplicerar denna samverkan något. I regel är de överens om att lagstiftning är ett sådant hinder och att en okunskap kring vad som gäller för de olika yrkesgrupperna, vad de får och inte får göra, och däribland även en förståelse för varandras arbete.

Man har olika fokus på olika saker. Läkare fokuserar på hälsan, skolan fokuserar på att man ska klara studierna, psykologen på diagnoser, psykiska diagnoser, arbetsförmedlingen på att man lämnar in sina papper i tid.

Respondenterna menar att dessa hindrande faktorer även kan komma att uppstå som en produkt av de bakomliggande strukturer och logiker vilka präglar varje organisations fokus i arbetet. Detta är något som den intervjuade socionomen betonar i citatet ovan.

5.3.1 Socionomers resonemang om samverkan med andra yrkesgrupper utifrån legitimering, isomorfism och konkurrerande logiker

Intervjupersonen nämnde under intervjun att hen har upplevt att ett av de problem som de stöter på i relation till dessa olika överhängande, styrande logiker som präglar varje organisations arbete är en bristfällig kunskap till de andra yrkesgrupper vilka samverkan sker i relation till. Denna brist på kunskap om varandras yrkeskategorier nämns av våra respondenter i relation till lagstiftning och sekretessbestämmelser, vilka båda benämns som hinder av flertalet av våra respondenter. Hen beskriver hur denna bristfälliga kunskap tar sig form i att polisen anser att där inte händer någonting i socialtjänstens arbete, och att de anser det vore bättre att låsa in ungdomarna och på så vis bli kvitt problemen.

Man har ju, ja, men olika uppfattningar och liksom olika uppdrag. Så där finns ju en förklaring till det också. Men återigen så tror jag det handlar om att man inte pratar, att man inte har, ja, men lite kunskap. Alltså, från vårt perspektiv så är det mycket att polisen tycker att det händer ingenting. Man tänker att, men LVU:a dem, lås in dem så är ju problemet borta.

Den nyinstitutionella teorin tar sin grund i ett intresse för hur organisationer beter sig, och tar sig grund i hur de anpassar sig efter vilka förväntningar som ställs på dem av allmänheten (Blomberg & Persson 2014, s.145). Utifrån dessa hamnar olika organisationer under olika logiker vilka styr deras arbete, något som våra respondenter tydliggjort under intervjuerna. Våra respondenter har beskrivit hur dessa olika logiker, vilka i vissa fall kan komma att konkurrera med varandra, samt hur de kan ta sig form i praktiken. Det som den intervjuade socionomen beskriver i citatet är ett exempel på när konkurrerande logiker möts i samverkan mellan olika yrkesgrupper. Hen synliggör hur det kan ta sig form i praktiken när polisens mer straffande logik gör att där uppstår en problematik i arbetet, eftersom socialtjänsten då får hantera dessa påtryckningar från övriga organisationer vilka medkommer med dessa konkurrerande logiker (Ponnert 2015). Den polisiära synen och mer straffande logiken som

ligger bakom deras arbete går inte i linje med den logik som socialtjänsten arbetar utifrån. I intervjun beskriver respondenten hur socialtjänsten arbetar för att nå ut till dessa ungdomar som behöver en insats tidigt, gärna innan situationen når så långt som till brottslig aktivitet. Till skillnad från polisens tanke om att låsa in ungdomarna, beskriver den intervjuade socionomen att socialtjänsten håller sig mer från placeringar. Detta dels eftersom det är en dyr insats, vilket vi nämnt tidigare i analysen under avsnittet kring socionomers syn på socialtjänstens ekonomiska resurser, men även då socialtjänsten strävar efter att hitta mer långsiktiga lösningar. Detta stämmer bättre överens med den omsorgslogik vi tidigare nämnt i teoriavsnittet (Ponnert 2015).

Vidare, beskriver vår respondent hur polisen och socialtjänst, trots att målet de båda arbetar mot eller syftet med deras brottspreventiva arbete med unga är detsamma - att motverka brottslighet bland unga, drar åt olika håll. Hen menar att socialtjänsten snarare söker efter risk- och skyddsfaktorer, och utgår efter ungdomens psykosociala situation och vilken påverkan nätverket har, medan polisen riktar fokus på de polisiära repressalierna:

Vi har ju lite olika uppdrag, även om vi jobbar mot samma håll, så.. Har ju vi i socialtjänsten lite mer.. Ja, men, kanske söker lite mer efter de här risk och skydden, och ser på det psykosociala: 'hur ser nätverket ut?' Att man har lite mer den synen. Medan polisen kanske är lite mer inne på brottet och de polisiära repressalierna kopplat till det.

Detta synliggör ytterligare ett exempel från empirin på hur socialtjänstens logik krockar med hur polisens logik tar sig form. Socialtjänstens utgångspunkt utifrån ett mer psykosocialt synsätt överensstämmer med resonemanget om en omsorgslogik (Ponnert 2015) som präglar socialtjänstens arbete, och som vår respondent var inne på är det även ett sätt att tillgodose en mer långsiktig lösning på problematiken. Detta kan liknas vid resonemanget kring social brottsprevention vilket även tar sin utgångspunkt i att tillgodose ungdomen i fråga med en mer omfattande insats och, i den bästa av världar, motverka brottslighet innan brottslig aktivitet sker (Caputo & Vallée 2010). Detta skiljer sig som nämnt från polisens logik som kan ses som en straffande logik utifrån citatet, eftersom där finns en högre koppling till själva brottet i sig eller repressalier som följer därefter (Ponnert 2015), vilket snarare kan liknas vid strävan som finns i brottspreventivt arbete att minska risken att brottslighet upprepar sig (Alstam K & Forkby T 2022).

Där finns däremot en föränderlighet som tar sig grund i en rad faktorer, bland annat hur de behöver förhålla sig till andra logiker (Linde 2014, s.111). Vår respondent förklarar just ett sådant läge, där dessa logiker som konkurrerar får en möjlighet att existera tillsammans och beskriver hur man kan möjliggöra ett arbete mot samma mål. Hen beskriver en insats som bygger på samverkan, SIG (Sociala insatsgrupper), då man med samtycke från de berörda parterna luckrar upp sekretessbestämmelser och alla tar del av samma information, och ger insatser utifrån denna. Detta menar hen har gett en positiv effekt, och har hjälpt att få ungdomar att bryta sina kriminella banor:

SIG, och SIG är ju en väldig.. Alltså det bygger ju väldigt mycket på samverkan och där har vi ju fått väldigt bra, positiva utfall liksom. Vi har haft ungdomar som begått ganska mycket brott och sen har vi startat upp SIG, då skriver de på en samtyckesblankett och då får vi ju bryta all sekretess och liksom prata med varandra, och då har vi ju gjort stora samarbeten där alla.. Ja allt från fält, till skola, till polis och vi på socialtjänsten har gått in med insatser samtidigt och då har vi fått, ja, väldigt positiv effekt. Ungdomar som har brutit sina, ja.. Kriminella banor.

Det som respondenten beskriver är ett sätt att påvisa hur en organisation är föränderlig i sin karaktär (Linde 2014, s. 111) i den mån att de får någonting annat att förhålla sig till än vad de är vana vid, och därmed måste anpassa sig efter det. Att tolka ur det hen beskriver, när hen menar att där kommit positiva följder från denna samverkansinsats, kan konstateras att där finns en problematik i samverkan inom det brottspreventiva arbetet med unga i form av en avsaknad av möjlighet att dela nödvändig information yrkesgrupperna sinsemellan. Ur empirin att tolka kan sekretessbestämmelser komma att bli ett hinder i samverkan olika yrkesgrupper sinsemellan.

Vidare på samma tema, vilket även vår respondent nämner i citatet ovan, är att ett av problemen som uppstår i samverkan med andra yrkesgrupper är att där blir ett stopp i informationsflödet utifrån vilka bestämmelser kring sekretess man arbetar under. Det är någonting vår respondent överensstämmer med, och hen beskriver de olika sekretessnivåerna som finns mellan olika yrkesgrupper som en grund till missförstånd, eftersom inblicken i varandras verksamheter försummas. Hen menar att det kan uppstå situationer i vilka andra yrkesgrupper blir skeptiska till socialtjänstens arbete, någonting en av våra respondenter håller med om:

Nu när jag sitter på polisen till exempel kan de ju ofta 'Ja, den här ungdomen - varför gör ni ingenting? Vi är väldigt oroliga.' Och så vidare, och vi kan inte uttala oss speciellt mycket, vi kan inte förklara sekretess utan vi har väldigt mycket sekretess att hänvisa till liksom..

Ur den empiri vi samlat in genom våra intervjuer att döma, är tilliten sinsemellan en viktig faktor i samverkan. Våra respondenter menar att gränsdragningen mellan yrkesroller kan komma att ställa till problem eftersom en diskrepans i uppdrag eller en bristfällig förståelse för de andras uppdrag eller verksamheter kan ligga till grund för missförstånd i verksamhet som bedrivs genom samverkan. Detta är anledningen till att tilliten till att andra yrkesgrupper är en viktig aspekt i samverkan. Det blir grundpelaren i att få samverkan mellan yrkeskategorier att fungera i arbetet mot ett och samma mål, men med olika bestämmelser kring sekretess och tillvägagångssätt (Blomberg och Persson 2014, s.135).

Dessutom kan även socionomers syn på samverkan och vilken roll tillit har inom just samverkan förklaras utifrån ett legitimitetsperspektiv. För att bibehålla tillit olika organisationer sinsemellan kan man mena att, ur våra respondenters syn, det krävs att varje sektor som ska samverka är bekväma i sin roll och vet vad de ska göra, vilket är ett resonemang som likväl kan gälla andra organisationer. Denna känsla av att tilliten i samverkan gentemot en annan organisation grundar sig ur den kompetens de har i sitt arbete kan tolkas vara en typ av institutionell isomorfism. Närmare bestämt en typ av tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell 1983), där en påtryckning sker från andra organisationer vilken säkerställer att organisationen vilken denna påtryckning sker mot håller en tillräckligt hög standard i sitt arbete, eller tvingas anpassa den därefter. I fall där denna standard inte kan upprätthållas, kan man anta att tilliten faller bort. Med det här i åtanke, beskriver våra respondenter även möjligheten att avveckla sekretessen, vilket däremot kräver klientens samtycke till att göra detta, varför denna möjlighet inte alltid kan uppstå.

5.4 Socialtjänstens förebyggande arbete med unga som begått brott utifrån nyinstitutionell teori

I denna del kommer det att presenteras empiri om socionomernas resonemang om förebyggande arbete med unga som har begått brott. Det visar sig att även gällande detta tema pågår ett legitimitetsarbete dock på ett sätt som skiljer sig från det som har konstaterats ovan i rubrik 5.1. där det belyses hur socionomer legitimerar sig för politiker när det gäller ekonomiska resurser på bekostnad av arbetet med ungdomarna. I den här rubriken kommer

det fram att det förebyggande arbetet bygger på en vilja att legitimera socialtjänstens arbete för att därigenom få allmänhetens uppskattning som i sin tur möjliggör att klienter är frivilliga till att ta emot hjälp av socialtjänsten.

I citatet nedan uppger en respondent hur socialtjänsten bedriver motivationsarbete för att välkomna både familjer och enskilda till samtal,

Ja, alltså mycket motivationsarbete arbetar ju socialtjänsten med. Och då brukar man ju kunna motivera till åtminstone ett samtal. Och då gäller det ju att kunna möta den här familjen i det samtalet. Men det kan också vara så att man har en dålig, negativ erfarenhet av socialtjänsten och då kan ju det förslaget [frivillig insats] gå bort.

Samma respondent förklarar vidare att det finns en skepticism från allmänheten och klienter mot socialtjänsten. Respondenten upplever då ett behov av att legitimera socialtjänsten för allmänheten för att klienter ska vara frivilliga för att ta emot hjälp. I citatet används ordet motivation men bedömt utifrån de resonemang som förs fram handlar det egentligen om en form av legitimitetsarbete. Detta legitimitetsarbete förs fram i termer av det som teoretiskt benämns normativ isomorfism (DiMaggio & Powell 1983) som ämnar minska allmänhetens osäkerhet inför en organisation, i vår studie inför socialtjänsten. Om allmänheten anser att socialtjänstens arbete är värdefullt kommer det att avspeglar sig på potentiella klienters vilja att komma i kontakt med och samarbeta med socialtjänsten utifrån resonemangen om normativ isomorfism. Kommande citat gestaltar respondenternas ambition att möta klienter på frivillig basis i stället för beslut om tvångsåtgärder som riskerar framkalla motstånd och omintetgöra ett konstruktivt samarbete

Och vi, jag ser det i alla fall lite som att vi förlorat om vi blir tvungna [att besluta om tvångsåtgärder] till det.

Samtliga respondenter betonar betydelsen av att bedriva förebyggande arbete med ungdomar som begått brott på frivillig basis. Respondenterna anser att när en tvångsåtgärd införs försvinner relationen med ungdomarna. Ungdomarna ser då all form av kontakt med sacionomerna och socialtjänsten som straff.

En organisation som uppfattas som legitim i förhållande till de rådande sociala normerna i allmänheten har större chans att få stöd från omgivningen, exempelvis klienter som är öppna

för att ta emot hjälp (Dowling & Pfeffer 1975). Utan bekräftelsen från allmänheten kommer det att finnas en skepticism som resulterar i ofrivilliga klienter. Detta kan förstås utifrån att organisationer då använder sig av anpassningsstrategier och manipulationsstrategier för att legitimera sig (Dowling & Pfeffer 1975). I vår empiri uppenbarar sig hur socialtjänsten använder sig av båda dessa strategier. Socialtjänsten anpassar sig efter de sociala normerna som finns i samhället genom att satsa på att bygga relationer med klienterna, inte tvinga dem. I huvudsak försöker de att bygga sitt arbete på frivillighet med förankring i ett relationsskapande arbete och med hänsyn till klienternas behov. Respondenterna ger exempel på insatser som kan bedömas falla inom ramen för manipulationsstrategier som gestaltar sig i kommande citat. I det första citatet omtalas om pågående påverkanskampanjer där socialtjänsten svartmålas. Därefter lägger respondenten till att socialtjänsten bedriver ett projekt som kallas för MBU (människan bakom uniformen) som har syftet att låta ungdomar besöka socialtjänsten för att få en positiv bild av socialtjänsten och dess personal,

Det pågår ju påverkanskampanjer där man faktiskt försöker skapa splittringar i samhället och där blir socialtjänsten ett slagträ, så att säga. Så därför är det ju väldigt viktigt med det här relationsskapande, relationsbyggande arbetet som man gör kanske, riktad mot vissa grupper. Så vi gör till exempel det här, MBU, som är människan bakom uniformen. Just då är det ju till ungdomen och inte deras föräldrar. Men tanken är ju där också att man ska skapa den här relationen med de här uniformsbärande yrken.

I det andra citatet, från en annan respondent, omnämns att tanken med MBU är att ungdomarna ska bli ambassadörer och sprida vidare en positiv bild av socialtjänsten,

Och där jobbar man där också med ambassadörskap, så när man är färdig med MBU:n, så kan man vara en ambassadör, och då ska det spridas liksom som ringar på vattnet, och då ska det spridas vidare till sina kompisar och ja, de i deras umgänge., ja, som ringar på vattnet.

Citaten visar att socialtjänsten använder sig av strategier för att manipulera de sociala normerna, i vår studie handlar det om negativa föreställningar om socialtjänsten. Respondenterna ger exempel på hur de använder sig av en PR-strategi för att manipulera de sociala normerna i syfte att legitimera sin organisation. MBU är en PR-kampanj för att visa ungdomar den positiva sidan av socialtjänsten vilket resulterar i att ungdomarna blir ambassadörer som sprider vidare PR-kampanjen. Respondenterna menar att syftet med MBU är att skapa en positiv bild av socialtjänsten för att ungdomar ska söka sig till socialtjänsten

vid behov för insatser på frivillig basis. I en legitimerings PR-strategi marknadsförs endast det som organisationen anser vara önskvärt för allmänheten att se (Scott 2008). Men socialtjänsten manipulerar då de sociala normerna genom att i sina pr-kampanjer dölja kontext som kan skada socialtjänstens anseende. Detta utgör ett konkret exempel på att socialtjänsten använder kommunikation för att associera sig med positiva värderingar. På så sätt skapar socialtjänsten legitimitet, eller för att tala med De Certeaus (1984) ord, skapa en illusion av att vara en legitim organisation. Slutsatsen är att i stället för att möta skepticismen i samhället som grundar sig i kritik mot socialtjänsten manipuleras de sociala normerna genom PR-strategier. Socionomerna och socialtjänsten använder sig av PR-strategier där kritiken inte besvaras. Man skulle kunna tänka sig att socialtjänsten bemöter den kritik som skulle vara berättigad att bemöta men man väljer att måla upp organisationen i positiva termer endast. Det medföljer en risk att socialtjänsten inte uppfyller den positiva bild som de försöker ge sken av genom sina PR-kampanjer. Då kan socialtjänsten uppfattas som icke-transparent. Deras syfte att legitimeringen handlar om att bättre kunna nå fram till klienter kan ge motsatta effekter.

6. Avslutande diskussion

Syftet med uppsatsens studie var att förstå hur socionomer resonerar om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med ungdomar som begått brott. Därefter formade vi tre frågeställningar för att begripliggöra syftet. Vi kommer nu att kort redogöra för våra slutsatser från analysen som vi kommit fram till när vi har applicerat våra teorier på det insamlade materialet från socionomerna. Gällande den första frågeställningen "Hur resonerar socionomer om socialtjänstens resurser (ekonomiska, tidsmässiga) i arbetet med ungdomar som begått brott?" kom vi fram till att socionomerna prioriterar att följa och legitimera sig efter normerna politikerna har bestämt framför att bedriva sitt arbete efter ungdomarnas behov. Ännu en slutsats som vi har dragit är att legitimeringen drabbar ungdomarna och socionomerna legitimerar sig för att skydda den egna rollen inom organisationen. Ytterligare en slutsats är att socionomerna inte ifrågasätter eller ställer sig emot organisationens normer vilket tyder på att de är institutionaliserade. Socionomerna vet om att politikernas/organisationens normer blir ett problem i arbetet med ungdomarna men socionomerna själva upprätthåller dessa normer ändå. Vi kom också fram till att socionomer letar sig till legitimitet gentemot sin arbetsgivare för att få tidsmässiga resurser.

Relaterad till uppsatsens andra frågeställning “ Hur resonerar socionomer om samverkan med andra myndigheter i arbetet med ungdomar som begått brott?” kom vi fram till att socionomer upplever att det finns problem i samverkan med övriga yrkesgrupper, trots att de anser att den fungerar väl rent i allmänhet. Ett av de genomgående problemen är en brist på kunskap eller förståelse för varandras uppdrag, vilket resulterar i att logikerna som präglar deras arbete, omsorgslogiken och den straffande logiken, tenderar att konkurrera. Dessutom ser de även sekretessbestämmelser, om än de är nödvändiga, som ett hinder i samverkan med andra yrkesgrupper. Ytterligare en slutsats vi dragit utifrån detta är att informationsflödet, som kan försvåras av sekretessen, blir bidragande i att logikerna konkurrerar. Detta eftersom man inte får mycket insyn i varandras verksamhet. Utifrån socionomernas resonemang kom vi fram till att i en del fall har sekretess avskrivits vilket har möjliggjort att konkurrerande logiker kunnat samexistera. Samtidigt har vi också dragit slutsatsen att när det finns tillit mellan professionernas kompetens har samverkan fungerat bättre.

Från uppsatsens sista frågeställning “Hur resonerar socionomer om socialtjänstens förebyggande arbete med ungdomar som begått brott?” har vi dragit slutsatsen att socionomerna även legitimerar sig för allmänheten för att se till att ungdomarna ställer sig frivilliga till att ta emot hjälp från socialtjänsten. Men för att legitimera sig använder socialtjänsten sig av strategier för att anpassa sig efter sociala normer och manipulera sociala normer. Vidare kom vi fram till att socialtjänsten manipulerar normerna med hjälp av PR-kampanjer där man ställer socialtjänsten i positivt ljus. Risken med detta är att socialtjänsten kanske inte når upp till den positiva bild man målar upp av sig själv vilket kan resultera i ett bakslag från allmänheten.

I tidigare forskning är den mesta forskning, som vi hittat, relaterad till andra professioner än socionomer. Den forskning som står i förhållande till vad som kan betraktas som socialt arbete har framförallt gett en strukturell bild av vad ungdomskriminalitet är och hur man arbetat med ungdomarna. Däremot har vi identifierat en kunskapslucka i hur socionomer förhåller sig till socialtjänstens förutsättningar att arbeta med ungdomar som begått brott, vilket vi har undersökt i denna uppsats. Vi har intervjuat socionomer för att ta reda på hur de förhåller sig till dessa förutsättningar. Utifrån den identifierade kunskapsluckan har vi samlat in empiri som vi analyserat utifrån nyinstitutionell teori. Vår uppsats har därmed bidragit med ett kunskapsbidrag relaterat till hur socionomer resonerar om socialtjänstens förutsättningar att arbeta med unga som begått brott.

Denna uppsats har upplyst oss ytterligare relaterade till ungdomar som begått brott som ett forskningsproblem. Däremot har uppsatsens process gjort oss törstande efter ännu mer upplysning. Vi har fått flera reflektioner över ämnen kopplat till vår uppsats som hade varit intressant att forska vidare på. Det finns fortfarande en kunskapslucka gällande hur socionomer och socialtjänst arbetar för att få konkurrerande logiker att komplettera varandra istället för att konkurrera. Vi utgick även från att vi skulle samla in empiri om socialtjänstens kompetensmässiga resurser samt analysera det. En brist i denna uppsats är att vi inte lyckades samla in tillräcklig empiri relaterad till de kompetensmässiga förutsättningarna. Vi anser fortfarande att det fortfarande är intressant att analysera socialtjänstens förutsättningar att arbeta med unga som begår brott utifrån kompetensmässiga resurser. Därför uppmuntrar vi framtida forskning gällande just socialtjänstens kompetensmässiga resurser i området. I analysen kom vi fram till att socionomer är medvetna om att besparingskraven påverkar arbetet med unga som begått brott negativt. Trots detta är socionomerna nöjda med besparingskraven som en organisatorisk norm och legitimerar sin egna roll efter detta även fast det går emot socionomens syfte, att hjälpa ungdomar som begått brott. Vi uppmanar vidare forskning på varför socionomer inte gör motstånd mot besparingskraven som drabbar de unga som begått brott.

Referenslista

Alstam, Kristina & Forkby, Torbjörn (2022) Finding a Suitable Object for Intervention: On Community-based Violence Prevention in Sweden. *Societies*, 12 (3): 75.

Andershed, Henrik, Anna-Karin Andershed, Kerstin Söderholm Carpelan (2010) *Ungdomar som begått brott - vilka insatser fungerar?* Göteborg: Gothia Förlag AB.

Blomberg, Staffan & Petersson, Jan (2014) Nyinstitutionell teoribildning och dynamisk analys - användbarhet, kritik och alternativ. I: Camilla Nevby (red.) *Förändringens entreprenörer och tröghetens agenter - Människobehandlande organisationer ur ett nyinstitutionellt perspektiv*. Stockholm: Liber.

BRÅ (2023) *Det Brottsförebyggande Arbetet i Sverige. Nuläge och Utvecklingsbehov. [Crime Prevention in Sweden: Present Situation and Development Needs]*; Brottsförebyggande Rådet: Stockholm.

Brottsförebyggande rådet (2021) *Ungdomsbrottslighet*
<https://bra.se/statistik/statistik-om-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html> [Hämtad 2023-03-06].

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Caputo, Tullio & Vallée, Michel (2010) Creating Safer Communities for Children and Youth: The Role of the Police in Crime Prevention. *International Journal of Child, Youth & Family Studies*, 1 (1): 78-96.

Crocker, J., Major B., & Steele, C (1998) Social stigma. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The Handbook of Social Psychology* (Vol. 2, pp. 504-553). McGraw-Hill.

de Certeau, M (1984) *The Practice of Everyday Life*. Berkeley: University of California Press.

DiMaggio, P. J., & Powell, W. W (1983) The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American sociological review*, 48(2), 147-160.

Dowling, J., & Pfeffer, J (1975) Organizational legitimacy: Social values and organizational behavior. *Pacific Sociological Review*, 18(1), 122-136.

Edvall Malm, Disa (2012) *Det socio-polisiära handlingsnätet: Om kopplingar mellan polis och socialtjänst kring ungdomars kriminalitet och missbruk*. Doktorsavhandling. Umeå universitet: Institutionen för socialt arbete.

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik- Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur AB.

Hallberg, Ulrika, Klingberg, Gunilla (red.) (2021) *Kvalitativa metoder helt enkelt!* Lund: Studentlitteratur AB.

Holdaway, Simon (1986) Police and Social Work Relations - Problems and Possibilities. *Br. J. Social Wk.* (1986) 16, 137-160.

Holmberg, Stina (2014) Samhällets reaktioner och åtgärder. I: Estrada, F. & Flyghed, J. (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Kassman, A, Wollter, F., Oscarsson, L., (2016) Early Individual Prevention of Chronic Offenders: The Use of Criminological Theories in the Governance of Swedish Police and Social Service. *Youth Justice*, 16(2), 113-129.

Levin, Claes (1998) Uppfostringsanstalten: om tvång i föräldrars ställe. Lund: Arkiv förlag.

Linde, Stig (2014) Konkurrerande logiker - en möjlighet för institutionella entreprenörer. I: Camilla Nevby (red.) *Förändringens entreprenörer och tröghetens agenter - Människobehandlande organisationer ur ett nyinstitutionellt perspektiv*. Stockholm: Liber.

Meyer, J. W., & Rowan, B (1977) Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony. *American journal of sociology*, 83(2), 340-363.

Novus (2023) *Vad tycker väljarna? - Viktigaste politiska frågan.*

<https://novus.se/valjarforstaelse-arkiv/kategori/viktigaste-politiska-fragan/> [Hämtad 2023-03-06].

Ponnert, Lina (2015) Barnets bästa i teori och praktik - När olika logiker möts. *Socionomens forsknings supplement*, (6).

Ring, Jonas (2014) Riskfaktorer och brott. I: Estrada, F. & Flyghed, J. (red.) *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Scott, R. W (2008) *Institutions and Organizations: Ideas, Interests, and Identities* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.

Socialstyrelsen (2012) *Kartläggning av samverkansinterventioner med syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga.*

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2012-10-14.pdf> [Hämtad 2023-03-06].

Socialstyrelsen (2013) *Unga och brott i Sverige - Underlagsrapport i barns och ungas hälsa, vård och omsorg.*

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2013-5-37.pdf> [hämtad 2023-03-06].

Suchman, M. C (1995) Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *Academy of management review*, 20(3), 571-610.

SVT Nyheter (2022) *Väljarnas viktigaste frågor.*

<https://www.svt.se/datajournalistik/valu2022/valjarnas-viktigaste-fragor/> [Hämtad 2023-03-06]

SVT Nyheter (2021) *Noa-chefen: Polisarbete kan inte ensamt stoppa stoppa gängvåldet.*

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/noa-chefen-polisarbete-kan-inte-stoppa-gangvaldet>

[Hämtad 2023-03-06].

Torstensson, M, Wikström, H. P.O (1997) *Lokalt brottsförebyggande arbete - Organisation & Inriktning*. Polishögskolan: Forskningsenheten.

7. Bilagor

7.1 Informationsbrev

Hej!

Vi är två studenter på Socionomprogrammet vid Lunds universitet som är i färd med att skriva vår kandidatuppsats i socialt arbete. Vår undersökning syftar till att fördjupa förståelsen av hur socionomen ser på sin roll i det brottsförebyggande arbetet och vilka tillvägagångssätt som socionomer använder jämfört med andra yrkesgrupper inom det förebyggande arbetet.

Vi hoppas att du är intresserad av att delta i vår undersökning och ser fram emot att höra från dig!

Undersökningen kommer att genomföras med hjälp av intervjuer som beräknas vara omkring 60 minuter långa. Det är viktigt att intervjun sker i en lugn miljö på en plats och vid en tid som du själv väljer. Men om möjligt hade vi gärna sett att intervjun äger rum någon av veckorna 16-19. Intervjun kommer att spelas in och sedan transkriberas till text.

Deltagandet i studien är helt frivilligt och vi kommer därför vid vårt möte att dokumentera ditt samtycke antingen med en blankett eller via inspelning. Du kan utan att ange någon anledning dra tillbaka ditt samtycke och avbryta din medverkan. Dina personuppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och endast vi studenter (Christopher Panican & Viktor Torstensson) samt eventuellt vår handledare kommer att ha tillgång till dem. Personuppgifter och annat material som samlas in kommer att förvaras på en extern hårddisk/USB-minne, inte några molntjänster, för säkerhets skull. Personuppgifterna vi kommer behandla är: ditt namn samt din e-postadress. Allt insamlat material samt personuppgifterna kommer att raderas då arbetet blivit godkänt. Således kommer insamlat material endast att användas för denna uppsats.

Med vänliga hälsningar

Christopher Panican

Viktor Torstensson

Handledare:

Mikael Sandgren

SOPB63 - Självständigt arbete (Examensarbete), socionomprogrammet (210 poäng),
Socialhögskolan, Lunds universitet.

7.2 Intervjuguide

Introduktion

- Introducera oss och förklara syftet med studien och intervjun.
- Påminner om anonymitet, frivillighet och att intervjun endast kommer att användas i vetenskapligt syfte.
- Förtydliga att respondenten alltid har rätt att avstå från att svara på frågor.
- Betona att respondenten kan fråga om vi kan förtydliga frågor.
- Tala om beräknad intervjutid och att det går bra att pausa.
- Bekräfta att respondenten samtycker till att intervjuas.

Bakgrund

- Vad har du för utbildning?
- Under hur lång tid har du arbetat som socionom?
- Har du någon specialisering eller vidareutbildning kopplat till just ungdomskriminalitet?
- Hur länge har du arbetat med ungdomskriminalitet?
- Under hur lång tid har du arbetat på denna arbetsplats?
- Vilken roll har du på denna arbetsplats?
- Har du haft andra roller?

TEMA 1 - Socialtjänstens ekonomiska förutsättningar

Förslag på mer öppen fråga:

- Kan du berätta lite om arbetet med unga som begått brott på denna organisation?
- Vilka resurser finns för att arbeta med ungdomar som begått brott?
- Vilka är socialtjänstens största utmaningar?
- Vilka kostnadsrelaterade krav finns det på dig som yrkesutövare?

- Vilka besparingskrav finns det?

TEMA 2 - Socialtjänstens tidsmässiga förutsättningar

Hur disponeras tid på denna arbetsplats/organisation?

- Hur ser ett vanligt schema ut för en socialsekreterare på din arbetsplats?
- Upplever du dig någonsin stressad?
- Vilka tidsbaserade krav finns det på dig som socialsekreterare?
- Upplever du att det råder personalbrist?
- Känner du att du är överbelastad?
- Hur pratas det om tid på er arbetsplats?

TEMA 3 - Kompetens

Kan du berätta lite om hur personalen förbereds på arbete med unga kriminella?

- Vilka utbildningskrav finns för att jobba med det du gör? Finns det krav på hur länge man behövt arbeta som socionom?
- Vilken/vilka etablerade metod(er) i arbetet med unga som begått brott?
- Har personalen permanenta särskilt utsatta roller?
- Vilka möjligheter till vidareutbildning och kurser finns relaterat till att arbeta med unga som begått brott?

TEMA 4 - Identifiering av ungdomar som riskerar att hamna i en kriminell livsstil

Kan du berätta lite om hur ni får kontakt med ungdomar som hamnat i en kriminell livsstil?

- Varför tror du att ungdomar begått brott?
- Vilka ungdomar begått brott?
- Hur får ni kontakt med ungdomar som har en kriminell livsstil eller riskerar att utveckla en sådan?
- Är det vanligt att ungdomarna varit aktuella tidigare på socialtjänsten innan de blir aktuella hos er?
- Upplever du att det är viktigt att legitimera socialtjänsten, är det ett hinder med misstroende hos ungdomarna och dess familj?

TEMA 5 - Samverkan

Kan du ge något exempel på när ni får kontakt med andra yrkesgrupper i ert arbete med unga som begått brott?

Hur tycker du att samverkan inom arbetet med unga som begått brott med andra yrkesgrupper fungerar?

Vilka främjande respektive försvårande faktorer finns i samverkandet

- Ser du positivt eller negativt på samverkan inom arbete med ungdomskriminella?
- Med vilka olika yrkesgrupper/myndigheter arbetar ni?
- På vilket/vilka sätt främjar samverkan med andra yrkesutövare arbetet med ungdomsbrottslighet?
- Finns det hindrande faktorer med? Vilka är de?
- Hur fungerar informationsflödet de yrkesgrupper som ni samverkar med sinsemellan?
- Fungerar samverkan lika bra med eventuella olika yrkesgrupper? Är olika grupper enklare eller svårare att arbeta med?
- Hade du velat beskriva en situation du har befunnit dig i när samverkan har fungerat väl, samt en när samverkan inte har fungerat?

TEMA 6 - arbete med ungdomskriminella, brottsprevention.

- **Vilken typ av brottspreventivt arbete bedriver denna arbetsplats?**
- Social/situationell/samhällelig?
 - Social brottsprevention
 - Finns där projekt med skolor/lokala organisationer för att motverka ungdomskriminalitet?
 - Vilken roll spelar familjen i den sociala brottspreventionen? Arbetar ni mycket med ungdomarnas familjer? Isåfall, hur bedrivs det arbetet?
 - Situationell brottsprevention
 - Hur arbetar ni med situationell brottsprevention?
 - Ser ni att områden med kameror har minskat brottsligheten i områden där de används?
 - Fungerar olika insatser/typer av brottsprevention på yngre kontra äldre ungdomar?
 - Samhällsprevention
 - Vilket ansvar upplever ni har samhället i stort inom brottspreventivt arbete?

- Fungerar ert arbete på olika sätt i olika geografiska områden?